

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий інститут права
Кафедра інтелектуальної власності та інформаційного права

«До захисту у ЕК допустити»
Завідувач кафедри інтелектуальної
власності та інформаційного права
д.ю.н., проф. Кодинець А.О.

(підпис)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

Правова охорона винаходів (корисних моделей,
промислових зразків) в Україні та в інших державах
світу: порівняльно-правовий аналіз

Студентки 2 року навчання ОР «Магістр»
1 групи «Правова охорона й захист прав
інтелектуальної власності»
Заочної форми навчання
Спеціальність: 081 «Право»
Дричик Богдани Володимирівни

Науковий керівник: кандидат юридичних
наук, доцент Кривошеїна Інга Валеріївна

Рецензент:

Київ – 2022

ЗМІСТ

Магістерське завдання.....	3
Календарний план.....	4
Реферат.....	6
Анотації.....	8
Вступ... ..	10
Розділ I. Охорона суб'єктивних прав на об'єкти патентного права за законодавством України... ..	14
1.1. Нормативно-правове регулювання інституту патентного права в Україні.....	14
1.2. Процедурні аспекти охорони прав на винаходи (корисні моделі, промислові зразки) в Україні.....	23
Розділ II. Аналіз зарубіжного законодавства та основних тенденцій в частині правової охорони прав на об'єкти патентного права.....	33
2.1. Міжнародний досвід регулювання прав на винаходи та корисні моделі.....	33
2.2. Правові механізми охорони промислових зразків у Франції, Німеччині, Великій Британції та Сполучених Штатах Америки.....	60
Розділ III. Загальнотеоретичні аспекти відмінностей у регулюванні правової охорони винаходів (корисних моделей, промислових зразків) окремих держав світу та України та пропозиції внесення змін до національного законодавства.....	72
Висновки.....	80
Список використаної літератури	84

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Завідувач кафедри інтелектуальної
власності та інформаційного права
доктор юридичних наук, проф.
Кодинець А.О.

« ___ » _____ 2022 року

МАГІСТЕРСЬКЕ ЗАВДАННЯ

Дричик Богдана Володимирівна, студентка 2 року навчання заочної форми за
освітньою програмою «Інтелектуальна власність»

1. Тема роботи: Правова охорона винаходів (корисних моделей, промислових зразків) в Україні та в інших державах світу: порівняльно-правовий аналіз.
2. Термін здачі роботи керівнику для підготовки відгуку: 01 вересня 2022 року.
3. Робота виконується на базі: Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
4. Теоретичне завдання: аналіз спеціально-правової освітньо-наукової літератури, законодавства України та окремих іноземних країн у сфері правової охорони винаходів (корисних моделей, промислових зразків) та практики його застосування.
5. Практичне завдання: розробка шляхів удосконалення національного законодавства, а також порядку його застосування у сфері правового регулювання патентного права.
6. Сфера застосування результатів роботи: наукове середовище, навчальний процес, правозастосовна діяльність.
7. Завдання вручено студенту: 01 лютого 2022 року.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Завідувач кафедри інтелектуальної
власності та інформаційного права
доктор юридичних наук, проф.
Кодинець А.О.

«___» _____ 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Дричик Богдана Володимирівна, студентка 2 року навчання заочної форми за
освітньою програмою «Інтелектуальна власність»

Тема роботи: Правова охорона винаходів (корисних моделей, промислових
зразків) в Україні та в інших державах світу: порівняльно-правовий аналіз

№	Види робіт	План	Фактично
1.	Пошук навчально-наукової літератури та нормативно-правових актів за темою роботи		
2.	Розроблення плану роботи та його узгодження		
3.	Підготовка першого розділу роботи та подання його на перевірку		
4.	Підготовка другого розділу роботи та подання його на перевірку		
5.	Підготовка третього розділу роботи та подання його на перевірку		

6.	Доопрацювання роботи на підставі зауважень керівника		
7.	Підготовка висновків до роботи		
8.	Підготовка остаточного варіанта роботи та її технічне оформлення		
9.	Підготовка реферату та анотацій		
10.	Подання роботи на кафедру		

Студентка 2 року навчання ОР «Магістр»
1 групи «Правова охорона й захист прав інтелектуальної власності»
Навчально-наукового інституту права
Заочної форми навчання
Дричик Богдана Володимирівна

РЕФЕРАТ

Магістерська робота, основна частина тексту 74 с., використано джерел 67.

КЛЮЧОВІ СЛОВА – патентне право, винахід, корисна модель, промисловий зразок, заявка на патент (свідоцтво), охорона прав винахідника.

ОБ’ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ – правовідносини, що виникають у зв’язку із поданням заявки на отримання охоронних документів на об’єкти патентного права – винаходів, корисних моделей, промислових зразків, розглядом заявки патентним відомством та видачею патенту (свідоцтва), їх охороною.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ – законодавчі та навчально-наукові доробки щодо особливостей реалізації суб’єктивного права на об’єкти права промислової власності, в тому числі щодо процедури подання заявок на реєстрацію винаходів, корисних моделей та промислових зразків, їх розгляду та видачі охоронних документів, строку чинності майнових прав на ці об’єкти, їх правової охорони в Україні, Франції, ФРН, Великій Британії та США.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ – проведення глибокого наукового дослідження спеціальної наукової літератури, українського законодавства та законодавства провідних країн світу для комплексного порівняльно-правового аналізу особливостей охорони прав винахідників (творців) на об’єкти патентного права.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ – аналіз наукової літератури, національного та зарубіжного законодавства з метою комплексного аналізу проблем правового регулювання розгляду заявок та видачі охоронних документів на винаходи, корисні моделі, промислові зразки компетентним органом та шляхів їх вирішення.

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ – навчально-наукова діяльність з метою подальшого теоретично-практичного вирішення проблем, які виникають під час розгляду заявок та видачі патентів (свідоцтв) на винаходи, корисні моделі, промислові зразки.

ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ – приведення українського законодавства у сфері охорони прав творців на об’єкти патентного права у відповідність до законодавства провідних країн світу, удосконалення законодавчої бази;

підготовка відповідних науково-практичних коментарів, навчальних посібників та методичної літератури для викладачів та студентів.

Анотації

Правова охорона винаходів (корисних моделей, промислових зразків) в Україні та в інших державах світу: порівняльно-правовий аналіз

Магістерське дослідження присвячено питанням особливостей правової охорони винаходів (корисних моделей, промислових зразків) в Україні та в інших державах світу, порівняльному аналізу таких особливостей. Автором проведено змістовне дослідження особливостей правової охорони винаходів (корисних моделей, промислових зразків) в Україні та в деяких державах світу, а саме: нормативно-правового регулювання інституту патентного права в Україні; умов патентоздатості об'єктів права промислової власності; особливостей подання заявок до НОІВ; порядку розгляду заявок; патентування винаходу (корисної моделі) за процедурою Договору про патентну кооперацію (РСТ); строків чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки; особливостей регулювання прав на об'єкти права промислової власності у Франції, ФРН, Великій Британії, США. Крім того, автором проведено порівняльний аналіз правової охорони об'єктів права промислової власності в Україні та Франції, Німеччині, Великій Британії, США.

Ключові слова: патентне право, винахід, корисна модель, промисловий зразок, заявка на патент (свідоцтво), охорона прав винахідника.

Legal protection of inventions (utility models, industrial designs) in Ukraine and other countries of the world: a comparative legal analysis

The master's research is devoted to the issues of legal protection of inventions (utility models, industrial designs) in Ukraine and other countries of the world, a comparative analysis of such features. The author conducted a meaningful study of the peculiarities of the legal protection of inventions (utility models, industrial designs) in Ukraine and in some countries of the world, namely: regulatory and legal regulation of the institute of patent law in Ukraine; conditions of patentability of objects of industrial property rights; features of submitting applications to NOIP; procedure for

consideration of applications; patenting an invention (utility model) under the procedure of the Patent Cooperation Treaty (PCT); validity periods of exclusive intellectual property rights to inventions, utility models, industrial designs; peculiarities of the regulation of rights to objects of industrial property law in France, Germany, Great Britain, and the United States. In addition, the author conducted a comparative analysis of legal protection of objects of industrial property rights in Ukraine and France, Germany, Great Britain, the United States.

Keywords: patent law, invention, utility model, industrial design, patent application (certificate), protection of inventor's rights.

ВСТУП

Актуальність обраної тематики. Згідно з оцінками аналітиків Світового банку більше половини українських підприємств зупинили діяльність через війну, а решта працюють зі значними обмеженнями. Блокування Росією українських морських портів призвело до скорочення експорту загалом вдвічі, а експорту зерна - на 90 відсотків.

На жаль, війна наразі продовжується, проте ні в кого не залишається сумніву про перемогу України в цій війни світла та темряви, Давида та Голіафа.

Наслідок війни: прогнозоване падіння економіки на 45,1 відсотків за підсумками року. Збитки для української інфраструктури експерти оцінюють у понад 100 мільярдів доларів станом на березень. Це більше двох третин українського ВВП¹.

Проте в історії бували й гірші випадки післявоєнної розрухи. Так, наприклад, унаслідок Другої світової війни економіка Німеччини опинилася у важкому становищі: обсяг промислового виробництва в 1946 році становив близько 33 % від довоєнного рівня, сільське господарство було відкинута на 30 років назад, виробництво сталі скоротилося в 7 разів, видобуток вугілля впав більш ніж у 2 рази². Німеччина втратила 25 % своєї території, близько 12 млн людей було виселено, кожен другий німець був безробітний, 20 % житла було повністю зруйновано, а 25 % пошкоджено³.

Одну з провідних ролей у відновленні економіки Німеччини відіграв професор Людвіг фон Ерхард, який у подальшому став Канцлером цієї держави. Основну мету економічних реформ професор Людвіг фон Ерхард проголосив як створення соціального ринкового господарства з домінуванням інтелектуального продукту, зосередження всіх зусиль народного господарства на збільшенні доходів.

---

¹ Тейзе Євген. Світовий банк: ВВП України впаде на 45 відсотків. URL: <https://www.dw.com/uk/svitovyi-bank-vvp-ukrainy-vpade-na-45-vidsotkiv/a-61428728>.

² Корнійчук Л.Я., Татаренко Н.О., Поручник А.М. Історія економічних учень: підручник. К.: Вид-во КНЕУ, 1999. – 564 с.

³ Наталія Браун. Батько економічного дива у товаристві контрольованої раціональності та раціонального самоконтролю // Дзеркало тижня, 19-25 січня 2002. – № 2 (377).

Через деякий час у світі заговорили про "німецьке диво". І не дарма: у 1950 році ФРН досягла довоєнного рівня виробництва, а до 1956 року воно подвоїлося порівняно з 1950 роком, у 1962 році – потроїлося⁴.

Провідну роль у цьому зіграли продукти права промислової власності: винаходи, корисні моделі тощо, яких у післявоєнний час було створено тисячі та які використовуються донині.

Україна у своїй післявоєнній відбудові має керуватися тими ж принципами, якими у свій час керувався Людвіг фон Ерхард: праця з меншими витратами з максимальним використанням інтелектуального потенціалу громадян. Держава та всі відповідальні за це особи повинні зробити максимально комфортні умови для реалізації дослідниками, винахідниками, промисловцями їх права інтелектуальної власності, повернути «уми» нації, які покинули державу в пошуках кращих умов для проживання.

Практичне удосконалення реєстраційних процедур з урахуванням світових напрацювань, їх прискорення, спрощення наразі має бути в пріоритеті в органів адміністрування інтелектуальної власності.

У той же час, належні умови створення та реєстрації об'єктів права промислової власності є лише однією із заporук успіху, державі та іншим дотичним суб'єктам слід належним чином організувати охорону та захист таких прав, а також їх комерціалізацію, в чому може допомогти міжнародний досвід здійснення таких питань.

Ступінь наукового розроблення обраної тематики. Питанням реалізації, охорони прав промислової власності, порівняльній характеристиці об'єктів права промислової власності в різних державах присвячені праці таких вчених, як: О. Харитонові, Р. Стефанчука, О. Підопригори, О. Орлюк, Ю. Капіци, О. Кашинцевої, Л. Тарасенка, Є. Ходаківського, В. Якобчука, Н. Москалюк та багатьох інших.

---

⁴ Лортикян Э.Л. История экономических реформ. Мировой опыт второй половины XIX-XX вв. – Харьков : Изд-во "Консум", 1999. – 238 с.

Разом з тим, більшість праць вітчизняних вчених присвячена питанням реєстрації, захисту та охорони об'єктів права промислової власності саме за законодавством України. У той же час, слід зауважити, що порівняльному аналізу, вивченню досвіду іноземних держав у сфері права промислової власності не приділялася увага, у зв'язку з чим ці питання потребують ґрунтового аналізу.

Об'єктом магістерського дослідження є правовідносини, що виникають у зв'язку із поданням заявки на отримання охоронних документів на об'єкти патентного права – винаходів, корисних моделей, промислових зразків, розглядом заявки патентним відомством та видачею патенту (свідоцтва), їх охороною.

Предметом магістерського дослідження є законодавчі та навчально-наукові доробки щодо особливостей реалізації суб'єктивного права на об'єкти права промислової власності, в тому числі щодо процедури подання заявок на реєстрацію винаходів, корисних моделей та промислових зразків, їх розгляду та видачі охоронних документів, строку чинності майнових прав на ці об'єкти, їх правової охорони в Україні, Франції, ФРН, Великій Британії та США.

Метою магістерського дослідження є проведення глибокого наукового дослідження спеціальної наукової літератури, українського законодавства та законодавства провідних країн світу для комплексного порівняльно-правового аналізу особливостей охорони прав винахідників (творців) на об'єкти патентного права.

У відповідності до поставленої мети **завданнями** магістерського дослідження є:

— визначити актуальність обраної тематики та рівень науково-практичного дослідження питань подання заявок на реєстрацію об'єктів права промислової власності, їх реєстрації, правової охорони в Україні та деяких державах світу;

— проаналізувати нормативно-правове регулювання інституту патентного права в Україні;

— дослідити процедурні аспекти охорони прав на винаходи (корисні моделі, промислові зразки) в Україні, зокрема, питання подання заявок, їх розгляду, правової охорони майнових прав на об'єкти права промислової власності, їх правової охорони;

— дослідити міжнародний досвід регулювання прав на винаходи та корисні моделі, зокрема, правові механізми охорони промислових зразків у Франції, Німеччині, Великій Британції та Сполучених Штатах Америки;

— проаналізувати відмінності у регулюванні правової охорони винаходів (корисних моделей, промислових зразків) окремих держав світу та України і запропонувати внесення змін до національного законодавства.

Методи магістерського дослідження обрано відповідно до поставлених мети, завдань та з урахуванням об'єкта і предмета дослідження. У процесі роботи застосовувалися загальнонаукові і спеціальнонаукові методи: діалектичний, порівняльно-нормативний, логічно-формальний, структурно-системний тощо.

Структурно магістерська робота складається з 3 розділів, 4 підрозділів. Загальний обсяг роботи — 90 сторінок, з яких основна частина — 74 сторінок. Список використаної літератури включає 67 найменувань.

РОЗДІЛ І. ОХОРОНА СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПАТЕНТНОГО ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

1.1. Нормативно-правове регулювання інституту патентного права в Україні

XXI століття ознаменовано науково-технічним прогресом, який надзвичайно швидкими темпами набуває значущості в контексті розвитку всіх сфер життєдіяльності суспільства. Важливими напрямками при створенні сприятливого економічного, технічного, соціального клімату є пріоритетні для більшості держав системи нормативного регулювання відносин у сфері винахідництва та інновацій. Їх збалансована побудова сприяє формуванню конкурентоспроможної позиції країни в контексті швидкої глобалізації та міжнародного співробітництва. При цьому, основоположними проблемами є забезпечення охорони прав винахідників та використання самих винаходів таким чином, щоб була можливість охороняти права їх творців та примножувати інтелектуальні надбання людської цивілізації⁵.

Задля кращого розуміння джерел патентного права слід надати визначення поняттю «предмет патентного права».

Так, варто погодитися з Сандецькою А.В., яка зауважила, що предмет патентного права – це регульована ним сукупність майнових і особистих немайнових відносин, пов'язаних зі створенням і використанням винаходів, корисних моделей і промислових зразків⁶.

Патентне право, будучи інститутом права промислової власності, регулює майнові, а також пов'язані з ними особисті немайнові відносини, що виникають у зв'язку зі створенням і використанням винаходів, корисних моделей і промислових зразків.

Об'єднання трьох названих об'єктів у рамках єдиного інституту патентного права зумовлене таким:

---

⁵ Синдецька А.В. Цивільно-правова охорона винаходів в Україні. автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.03; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького., 2019. 22 с.

⁶ Орлюк О.П., Андрощук Г.О., Бутнік-Сіверський О.Б. Право інтелектуальної власності: академічний курс: Підруч. для студ. вищих навч. П68 закладів. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.

- по-перше, вони мають конкретних творців (авторів);
- по-друге, їхня охорона здійснюється за допомогою єдиної форми, шляхом видачі патентів;
- по-третє, правове регулювання правовідносин, пов'язаних з охороною прав на ці об'єкти, має дуже багато спільного. Крім того, у багатьох країнах охорона винаходів, корисних моделей і промислових зразків здійснюється єдиним законодавчим актом – патентним законом⁷.

Власне поняття «джерела патентного права» у системі права України з'явилося не так давно, оскільки самі джерела патентного права активно почали розвиватися на території нашої держави лише після здобуття нею незалежності 24 серпня 1991 року.

Україна за роки свого існування прийняла низку нових нормативно-правових актів, які регулюють майже всі питання функціонування інституту патентного права, а також здійснила імплементацію в національне законодавство низки міжнародних актів у сфері патентного права.

Так, джерела патентного права України умовно можна поділити на декілька груп: національні нормативно-правових акти, міжнародно-правові договори, нормативні акти ЄС. Остання група джерел – нормативні акти ЄС – наразі, після набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС, стала неабияк актуальною, адже перед державою постав новий виклик – адаптація свого національного законодавства, в тому числі у сфері інтелектуальної власності, до законодавства ЄС.

Слушною є думка Ярошевської Т.В., яка у своїй науковій праці зауважила, що характерною особливістю правового регулювання промислової власності є тісний взаємозв'язок національного, міжнародного та європейського права в цій сфері.

Також заслуговує на увагу теза Ярошевської Т.В. про те, що у 1996 році відбулася видатна подія для всього українського народу – прийняття Конституції

---

⁷ Там само.

України. Конституція України чітко визначила принципові засади державної політики і в сфері інтелектуальної власності. Зокрема, статті 41 (частина 1) Конституції України надала право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Стаття 54 Конституції проголосила свободу наукової, науково-технічної, художньої та іншої творчості⁸.

Значення Конституції України у формуванні правової системи України важко переоцінити, оскільки всі подальші нормативно-правові акти, у тому числі у сфері патентного права, приймалися на розвиток, на виконання та на основі Основного Закону України.

Відповідно, Конституція України є найвищим за силою та значенням джерелом патентного права України.

У Конституції України окрему увагу приділено питанню таких джерел права як міжнародні договори. Відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України⁹.

Так, укладена 20 березня 1883 року Паризька конвенція про охорону промислової власності¹⁰ набула чинності для України 25 грудня 1991 року. Паризька конвенція про охорону промислової власності є основним міжнародним актом, до якого увійшли загальні принципи охорони прав на об'єкти промислової власності.

Договір про патентну кооперацію¹¹ від 19 червня 1970 року, що набрав чинності для України 25 грудня 1991 року, містить положення про подачу міжнародних заявок на винаходи та міжнародне співробітництво у сфері патентного пошуку.

---

⁸ Ярошевська Т.В. Поняття права промислової власності та його джерела / Т.В. Ярошевська // Серія ПРАВО. Випуск 23. Частина I. Том 1. – 2013. – С. 288-291.

⁹ Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.

¹⁰ Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883. Зібрання чинних міжнародних договорів України: Офіційне видання - Том 1: 1990-1991 рр. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. року.

¹¹ Договір про патентну кооперацію від 19 червня 1979 року. Зібрання чинних міжнародних договорів України: Офіційне видання - Том 1: 1990-1991 рр. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001.

Законом України «Про приєднання України до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Гаазького акта, прийнятого 28 листопада 1960 року, та Женевського акта, прийнятого 2 липня 1999 року)»¹² №2992-III від 17 січня 2002 року Верховна Рада України постановила рішення про приєднання до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Гаазького акта, прийнятого 28 листопада 1960 року у м. Гаазі, та Женевського акта, прийнятого 2 липня 1999 року у м. Женеві)¹³.

Крім того, важливими міжнародними договорами у сфері патентного права є Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію, Договір про патентне право PLT, Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури – міжнародні договори, що стосуються винаходів; Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації – міжнародний договір, який стосується промислових зразків.

Саме вищезгадані міжнародні договори є основоположними та визначальними актами у сфері патентного права, які поклали базисну основу для подальшого розвитку патентного права.

Найбільшу групу джерел патентного права становлять національні нормативно-правові акти України.

Слід погодитися з думкою Шишки Р.Б., який зауважив, що національне законодавство в сфері промислової власності хронічно відставало від потреб часу і не забезпечувало охорону прав на об'єкти права промислової власності. У зв'язку з тим виникла потреба перегляду законодавства і прийняття низки нових нормативних актів як на рівні поточного законодавства, так і на рівні кодифікованих актів. Тому важливим законодавчим актом у сфері інтелектуальної (промислової) власності став прийнятий 16 січня 2003 року

---

¹² Про приєднання України до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Гаазького акта, прийнятого 28 листопада 1960 року, та Женевського акта, прийнятого 2 липня 1999 року): Закон України від 17 січня 2002 року № 2992-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 21-22, ст.138.

¹³ Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків від 28 листопада 1960 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_132#Text.

Цивільний кодекс України. Основним положенням ЦК України є визнання майнових прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності. Згідно зі статтею 421 ЦК України первинним суб'єктом інтелектуальної власності є творець об'єкта права¹⁴. Відповідно до частини 1 статті 462 ЦК України набуття права інтелектуальної власності на винахід і корисну модель засвідчується патентом, на промисловий зразок – свідоцтвом¹⁵.

Цивільний кодекс України поняття винаходу наводить через умови патентоздатності, а саме: винахід вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він, відповідно до закону, є новим, має винахідницький рівень і придатний для промислового використання (частина 1 статті 459 ЦК України)¹⁶.

Крім того, профільними нормативно-правовими актами у сфері патентного права є наступні закони:

1) Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» № 3687-ХІІ від 15 грудня 1993 року зі змінами та доповненнями, який за процедурою регулювання відносин у цілому гармонізований із моделями законів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) і основними принципами, на яких базуються міжнародні договори з питань інтелектуальної власності¹⁷.

Крім іншого, вказаним Законом визначено поняття винаходу (корисної моделі) та те, що є об'єктом винаходу (корисної моделі).

Абзацом 4 частини 1 статті 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» встановлено, що винахід (корисна модель) -

---

¹⁴ Шишка Р. Інтелектуальна власність: охорона і захист / Роман Шишка // Конституція України – основа модернізації державного суспільства. – Харків, 2001. – С. 455-457.

¹⁵ Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.

¹⁶ Там само.

¹⁷ Орлюк О.П., Андрощук Г.О., Бутнік-Сіверський О.Б. Право інтелектуальної власності: академічний курс: Підруч. для студ. вищих навч. П68 закладів. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.

результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в будь-якій сфері технології¹⁸.

Відповідно до положень частини 2 статті 459 ЦК України та частини 2 статті 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» об'єктом винаходу може бути продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо), процес (спосіб)^{19 20}.

Частиною 2 статті 460 ЦК України та абзацом 2 частини 2 статті 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» визначено, що об'єктом корисної моделі може бути пристрій або процес (спосіб)^{21 22}.

2) Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» № 3688-ХІІ 15 грудня 1993 року, який регулює відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на промислові зразки в Україні²³.

Даний закон багато в чому дублює положення Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», особливо що стосується перших загальних статей цих Законів.

Так, відповідно до статті 1 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» промисловий зразок – результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання²⁴.

Частиною 2 статті 461 ЦК України та частиною 2 статті 5 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» встановлено, що промисловим зразком може бути зовнішній вигляд виробу або його частини, що визначається,

---

¹⁸ Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32.

¹⁹ Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.

²⁰ Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32.

²¹ Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.

²² Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32.

²³ Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 34.

²⁴ Там само.

зокрема, лініями, контурами, кольором, формою, текстурою та/або матеріалом виробу, та/або його оздобленням^{25 26}.

Характеризуючи значення вищенаведених законів Святоцький О.Д. та Підпригора О.А. вказали, що цими законодавчими актами була закладена основа системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Проте не можна вважати становлення законодавства України про інтелектуальну власність завершеним, цей процес триває²⁷.

Підзаконні акти більш докладно регламентують питання, що стосуються патентоздатності винаходів, що заявляються, порядку проходження заявки у патентному відомстві, видачі охоронних документів і низки інших моментів, що стосуються оформлення і правової охорони об'єктів права промислової власності.

В Україні існує понад 80 підзаконних актів, затверджених постановами Кабінету Міністрів або наказами відповідних центральних органів виконавчої влади, які прийняті на виконання та на деталізацію положень профільних законів у сфері патентного права²⁸.

Такими підзаконними актами, до прикладу, є чинні на даний час Постанова КМУ від 23 грудня 2004 року № 1716 «Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності», Постанова КМУ від 14 січня 2004 року № 8 «Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі) чи зареєстрованого компонування напівпровідникових виробів», Постанова КМУ від 11 липня 1994 року № 473 «Про порядок виплати винагороди авторам винаходів і промислових зразків, що охороняються чинними на території України свідоцтвами СРСР», Наказ

---

²⁵ Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.

²⁶ Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 34.

²⁷ Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні / за ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. Київ: Ін-Юре, 2003. 236 с.

²⁸ Орлюк О.П., Андрощук Г.О., Бутнік-Сіверський О.Б. Право інтелектуальної власності: академічний курс: Підруч. для студ. вищих навч. П68 закладів. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.

Міністерства освіти і науки України від 15.03.2002 року №197 «Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель» тощо.

Окрему увагу також варто приділити Директивам Європейського Союзу, хоча наразі вони й не є офіційно визнаними джерелами патентного права України, але це залишається питанням часу. За своєю природою система джерел Європейського права має комплексний характер, якому властивий поділ нормативно-правових актів на первинні та вторинні. Якщо до первинних джерел належать міжнародно-правові договори, що регламентують діяльність Європейської спільноти, то до вторинних – директиви. Директива як джерело комунітарного права, що володіє своєю специфікою, має обов'язкову силу тільки для тієї держави (або групи держав), якій вона адресована, й лише стосовно того результату, на досягнення якого вона спрямована. Її відмінною рисою також є те, що форми і способи реалізації правоположень, закріплених у директиві, визначаються самою державою-дестинатором директивного правоположення²⁹.

Директиви ЄС обов'язкові лише щодо результату, якого необхідно досягти державам-членам ЄС. Натомість вона залишає за національним органам влади держав-членів право обирати такі форми і засоби, які вони вважають доречними, щоб досягти визначеного в цій директиві результату³⁰.

Такими директивами є Директива від 13 жовтня 1998 року № 98/71/ЄС «Про правову охорону промислових зразків», Директива від 6 липня 1998 №98/44/ЄС «Про правову охорону біотехнологічних винаходів» тощо.

Таким чином, сфера патентного права України має в своєму арсеналі досить багато нормативно-правових актів, які покликані детально регулювати основоположні питання здійснення суб'єктивного патентного права кожного винахідника та автора, проте оскільки Україна прагне набути статус повноправного члена ЄС – наразі потрібно привести пласт патентного

---

²⁹ Фоманюк В.В. Система джерел права Європейського Союзу. Правова система: теорія і практика. 2015. № 2. С. 83-88.

³⁰ Наближення законодавства України до права ЄС: Електронний ресурс. – URL: <https://eu-agreement.ed-era.com/b2/p3>.

законодавства до рівня законодавства у цій сфері Європейського Союзу, оскільки ЄС приділяє величезну увагу саме захисту прав інтелектуальної власності кожного творця.

1.2. Процедурні аспекти охорони прав на винаходи (корисні моделі, промислові зразки) в Україні

Так, при здійсненні свого суб'єктивного права кожен винахідник (автор) має розуміти умови патентоздатності створеного ним об'єкта права промислової власності, оскільки від цього залежатиме подальша реєстраційна процедура того чи іншого об'єкта права промислової власності.

Положеннями Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», а саме статтею 7 визначено, що винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним. Корисна модель відповідає умовам патентоздатності, якщо вона є новою і промислово придатною³¹.

Крім того, у статті 7 вищезазначеного Закону визначено, що є новизною, винахідницьким рівнем та промисловою придатністю.

Законом визначено, що винахід (корисна модель) визнається новим, якщо він не є частиною рівня техніки. Об'єкти, що є частиною рівня техніки, для визначення новизни винаходу (корисної моделі) повинні враховуватися лише окремо. При цьому, рівень техніки включає всі відомості, які стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки до НОІВ або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.

Рівень техніки включає також зміст будь-якої заявки на державну реєстрацію в Україні винаходу (корисної моделі) (у тому числі міжнародної заявки, в якій зазначена Україна) у тій редакції, в якій цю заявку було подано спочатку, за умови, що дата її подання (а якщо заявлено пріоритет, то дата пріоритету) передує тій даті, яка зазначена у частині четвертій цієї статті, і що вона була опублікована на цю дату чи після цієї дати.

На визнання винаходу (корисної моделі) патентоздатним не впливає розкриття інформації про нього винахідником або особою, яка одержала від винахідника прямо чи опосередковано таку інформацію, протягом 6 місяців до

---

³¹ Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32.

дати подання заявки до НОІВ або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. При цьому обов'язок доведення обставин розкриття інформації покладається на особу, заінтересовану у застосуванні цієї частини.

Винахід має винахідницький рівень, якщо для фахівця він не є очевидним, тобто не впливає явно із рівня техніки. При оцінці винахідницького рівня зміст заявок, зазначених у частині п'ятій цієї статті, до уваги не береться.

Винахід (корисна модель) визнається промислово придатним, якщо його може бути використано у промисловості або в іншій сфері діяльності³².

Стаття 15 Закону також передбачає право пріоритету. Так, заявник має право на пріоритет попередньої заявки на такий же винахід (корисну модель) протягом 12 місяців від дати подання попередньої заявки до НОІВ чи до відповідного органу держави - учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності чи Угоди про заснування Світової організації торгівлі, якщо на попередню заявку не заявлено пріоритет.

При цьому, заявник, який бажає скористатися правом пріоритету, протягом трьох місяців від дати подання заявки до НОІВ, подає заяву про пріоритет з посиланням на дату подання і номер попередньої заявки та її копію, якщо ця заявка була подана в іноземній державі-учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності чи Угоди про заснування Світової організації торгівлі. У межах цього строку зазначені матеріали можуть бути змінені. Якщо ці матеріали подано несвоєчасно, право на пріоритет заявки вважається втраченим, про що заявнику надсилається повідомлення³³.

Що ж стосується умов патентоздатності промислового зразка, то положеннями статті 6 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» визначено, що промисловий зразок відповідає критеріям охороноздатності, якщо є новим і має індивідуальний характер³⁴.

---

³² Там само.

³³ Там само.

³⁴ Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 34.

Крім того, даним Законом більш детально висвітлено таку ознаку патентоздатності як «новизна».

Промисловий зразок визнається новим, якщо жоден ідентичний промисловий зразок не доведено до загального відома щодо:

zareєстрованого промислового зразка – до дати подання заявки до НОІВ або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету;

неzareєстрованого промислового зразка – до дати, на яку промисловий зразок, щодо якого вимагається охорона, вперше був доведений до загального відома.

Промислові зразки вважаються ідентичними у разі, якщо їхні суттєві ознаки відрізняються лише незначними деталями.

Не вважаються загальнодоступними відомості, що розкриті третій особі за явної чи неявної умови збереження конфіденційності³⁵.

Що стосується ознаки індивідуального характеру, то промисловий зразок визнається таким, що має індивідуальний характер, якщо загальне враження, яке він справляє на інформованого користувача, відрізняється від загального враження, яке справляє на такого користувача будь-який інший промисловий зразок, доведений до загального відома³⁶.

Доречним є положення частини 5 статті 6 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», відповідно до якої на визнання промислового зразка охороноздатним не впливає розкриття інформації про нього автором, його правонаступником або особою, яка одержала від автора або його правонаступника прямо чи опосередковано таку інформацію, протягом 12 місяців до дати подання заявки до НОІВ або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. При цьому обов'язок доведення обставин розкриття інформації покладається на особу, заінтересовану в застосуванні положень цього пункту.

---

³⁵ Там само.

³⁶ Там само.

Положення цього пункту застосовується також у разі, якщо промисловий зразок було доведено до загального відома внаслідок зловживань стосовно автора або його правонаступника³⁷.

Питання складання та подання заявки на винахід та корисну модель в Україні наразі регулюється Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель»³⁸ № 22 від 22.01.2001 року з відповідними змінами та доповненнями.

Відповідно до положень Правил заявка – сукупність документів, необхідних для видачі Установою патенту України на винахід чи патенту України на корисну модель.

Заявка подається до Національного органу інтелектуальної власності (далі - НОІВ), який приймає, розглядає та проводить експертизу заявок (знаходиться за адресою: 01601, м. Київ, вул. Глазунова, 1).

28 жовтня 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження № 943-р «Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності» та визначив державну організацію «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (УКРНОІВІ) суб'єктом, що виконує функції НОІВ, припинивши їх виконання державним підприємством «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент).

УКРНОІВІ починає виконання функції Національного органу інтелектуальної власності з 8 листопада 2022 року³⁹.

Заявка може бути подана особисто заявником або через відповідного представника у справах інтелектуальної власності або іншу довірену особу.

---

³⁷ Там само.

³⁸ Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель: Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 року №22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-01#Text>.

³⁹ Новий етап реформи сфери ІВ: прийнято розпорядження Кабміну про передачу функцій НОІВ від УКРПАТЕНТУ до УКРНОІВІ: інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/kmu-ukrpatent-ukrnoivi-28102022>.

Іноземні особи та особи без громадянства, які проживають чи мають постійне місцезнаходження поза межами України, реалізують свої права через представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)⁴⁰.

Відповідно до частини 3 статті 5 Закону України «Про винаходи і корисні моделі» іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи та інші особи, які мають місце постійного проживання чи постійне місцезнаходження поза межами України, можуть самостійно вчиняти такі дії: подавати заявку для встановлення дати її подання; сплачувати збори та державне мито; надавати копії раніше поданої заявки для встановлення дати подання заявки відповідно до статті 13 цього Закону; надавати копії попередньої заявки для встановлення дати пріоритету відповідно до статті 15 цього Закону; одержувати розписки та повідомлення щодо будь-якої з дій, зазначених в абзацах другому - п'ятому цієї частини, за умови зазначення в матеріалах заявки адреси для листування на території України⁴¹.

Заявка повинна містити: заяву про видачу патенту України на винахід (корисну модель); опис винаходу (корисної моделі); формулу винаходу (корисної моделі); креслення (якщо на них є посилання в описі); реферат.

За подання заявки сплачується збір. Зазначений збір сплачується до спливу двох місяців від дати подання заявки. Цей строк продовжується, але не більше ніж на шість місяців, якщо до його спливу або протягом двох місяців після його спливу буде подано відповідне клопотання та сплачено збір за його подання⁴².

Строки та порядок сплати зборів за подання заявки, а також їх розміри зазначені в Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 1716 від 23 грудня 2004 року (далі – Порядок).

---

⁴⁰ Там само.

⁴¹ Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32.

⁴² Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель: Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 року №22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-01#Text>.

Правила досить детально регламентують особливості складання заявки, зокрема, вимоги до оформлення документів, графічних зображень, хімічних формул, математичних формул і символів тощо.

Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель) визначається Правилами розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2002 року № 197 та зареєстрованими в Міністерстві юстиції України за № 364/6652 від 15.04.2002 року (далі – Правила розгляду).

Патент України на винахід видається за результатами кваліфікаційної експертизи заявки на винахід, під час якої встановлюється відповідність винаходу умовам патентоздатності (новизні, винахідницькому рівню, промисловій придатності)⁴³.

Процесу видачі патенту на винахід притаманна також стадія патентного пошуку для встановлення рівня техніки. Якщо заявником надано звіт про пошук, здійснений компетентним Міжнародним пошуковим органом, то проводиться пошук тільки тих відомостей, які не могли бути виявлені Міжнародним пошуковим органом (зокрема, заявки, подані до Державної служби)⁴⁴.

Патент України на корисну модель видається за результатами формальної експертизи, в ході якої встановлюється належність зазначеного у заявці об'єкта до переліку об'єктів, які можуть бути визнані винаходами (корисними моделями), і відповідність заявки та її оформлення встановленим вимогам.

Державна реєстрація винаходу (корисної моделі) здійснюється за наявності документа про сплату державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі) і сплаченого збору за публікацію про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі).

---

⁴³ Винахід (корисна модель): інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/inventions>.

⁴⁴ Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель: Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.03.2002 №197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0364-02#Text>.

Одночасно з державною реєстрацією патенту на винахід НОІВ публікує в офіційному бюлетені «Промислова власність» визначені в установленому порядку відомості про видачу патенту.

Видача патенту проводиться в місячний строк після його державної реєстрації⁴⁵.

Крім національної процедури, патентування винаходу (корисної моделі) доступне за процедурою Договору про патентну кооперацію (РСТ). Процедура зарубіжного патентування згідно з РСТ умовно поділяється на два основні етапи – міжнародну фазу та національну фазу.

Міжнародна фаза розпочинається з подання міжнародної заявки до відомства-одержувача та включає в себе такі стадії:

- встановлення дати міжнародного подання та обробка заявки відомством-одержувачем;

- проведення Міжнародним пошуковим органом міжнародного пошуку, за результатами якого заявнику надсилаються звіт про міжнародний пошук та письмове повідомлення про патентоспроможність винаходу;

- міжнародна публікація заявки Міжнародним бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) (у більшості випадків разом зі звітом про міжнародний пошук);

- проведення додаткового пошуку;

- проведення міжнародної попередньої експертизи Органом міжнародної попередньої експертизи з подальшим наданням заявнику міжнародного попереднього висновку щодо патентоспроможності винаходу (дві останні стадії не є обов'язковими та проводяться на окреме прохання заявника).

По завершенні міжнародної фази заявнику необхідно у встановлені строки здійснити подальші дії в національному (або регіональному) відомстві, у якому він бажає отримати патент на основі своєї міжнародної заявки. Національна фаза включає в себе подання заявником до цих відомств перекладів заявки на

---

⁴⁵ Винахід (корисна модель): інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/inventions>.

відповідні мови, сплату відповідного мита та зборів і подальший розгляд заявки в цих відомствах.

Слід зазначити, що результатом зарубіжного патентування за процедурою РСТ не є видача «міжнародного патенту». На національній фазі рішення про видачу (або про відмову у видачі) патенту приймається виключно національними чи регіональними відомствами⁴⁶.

Що ж стосується подання заявки на промисловий зразок, та воно регламентується Наказом Міністерства освіти і науки України № 110 від 18.02.2002 року «Про затвердження Правил складання та подання заявки на промисловий зразок».

Відповідно до положень Правил заявка – сукупність документів, необхідних для видачі патенту⁴⁷. Варто зазначити, що має місце законодавча неточність, оскільки документом, який підтверджує правову охорону промислового зразка є свідоцтво.

Заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про державну реєстрацію промислового зразка; комплект зображень виробу (власне виробу чи у вигляді його макета або малюнка), які дають повне уявлення про зовнішній вигляд виробу; опис промислового зразка; креслення, схему, карту, якщо необхідно (або в разі потреби пояснення суті промислового зразка, визначення габаритів та співвідношень між розмірами загального вигляду виробу чи його елементами, пояснення ергономічних особливостей зовнішнього вигляду виробу тощо)⁴⁸.

Розгляд заявки на промисловий зразок регулюється Наказом Міністерства освіти і науки України від 18.03.2002 року № 198 «Про затвердження Правил розгляду заявки на промисловий зразок»⁴⁹.

---

⁴⁶ Винахід (корисна модель): інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/inventions>.

⁴⁷ Про затвердження Правил складання та подання заявки на промисловий зразок: Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.02.2002 року №110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-02#Text>.

⁴⁸ Там само.

⁴⁹ Про затвердження Правил розгляду заявки на промисловий зразок: Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2002 року №198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0313-02#Text>.

Крім того, правила розгляду заявки на промисловий зразок встановлюються статтями 11-19 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки».

Так, зокрема, порядок проведення експертизи заявки на промисловий включає: установлення дати подання заявки на підставі статті 12 Закону; визначення відповідності заявленого промислового зразка вимогам, передбаченим пунктом 2 статті 5 Закону; визначення, чи не належить заявлений промисловий зразок до об'єктів, зазначених у пункті 3 статті 5 Закону; перевірку, чи не суперечить заявлений промисловий зразок публічному порядку та загально визнаним принципам моралі; перевірку заявки на відповідність формальним вимогам; проведення сплати збору за подання заявки на відповідність установленим вимогам.

Кінцеві результати експертизи заявки, що не вважається відкликаною або не відкликана, відображаються в обґрунтованому висновку експертизи за заявкою. На підставі такого висновку НОІВ приймає рішення про державну реєстрацію промислового зразка або про відмову в державній реєстрації промислового зразка.

На підставі рішення про державну реєстрацію промислового зразка та за наявності документа про сплату державного мита за реєстрацію і сплаченого збору за публікацію відомостей про реєстрацію здійснюється державна реєстрація промислового зразка шляхом внесення до Державного реєстру України промислових зразків відповідних відомостей.

Державна реєстрація промислового зразка здійснюється під відповідальність його власника за відповідність промислового зразка критеріям охороноздатності.

Одночасно з реєстрацією здійснюється публікація відомостей про державну реєстрацію в офіційному бюлетені «Промислова власність».

Свідоцтво видається в місячний строк з дня державної реєстрації промислового зразка⁵⁰.

---

⁵⁰ Промисловий зразок: інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/industrial#5>.

Статтею 465 ЦК України встановлено строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Так, майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону.

Законом можуть бути встановлені умови тимчасової чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід до набрання ними чинності відповідно до частини першої цієї статті.

Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід спливає через двадцять років, що відліковуються від дати подання заявки на винахід в установленому законом порядку. Цей строк може бути продовжений в установленому законом порядку щодо винаходу, використання якого потребує спеціальних випробувань та офіційного дозволу.

Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель спливає через десять років від дати подання заявки на корисну модель в установленому законом порядку.

Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок становить п'ять років від дати подання заявки на промисловий зразок в установленому законом порядку і подовжується за клопотанням власника промислового зразка на один або більше п'ятирічних строків. Загальний строк чинності зазначених прав не може перевищувати двадцяти п'яти років від дати подання заявки.

Таким чином, законодавством України чітко та детально регламентовано дії винахідника (автора промислового зразка) з метою реєстрації об'єкта права промислової власності. Перш за все суб'єктам права промислової власності слід переконатися в наявності всіх умов патентоздатності створеного ними об'єкта, згодом подати заявку до відповідного уповноваженого органу та виконати інші обов'язкові умови для державної реєстрації об'єкта (сплатити збір тощо), обов'язково контролювати строк чинності виключних майнових прав та вчасно продовжувати його.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В ЧАСТИНІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПАТЕНТНОГО ПРАВА

2.1. Міжнародний досвід регулювання прав на винаходи та корисні моделі

Зважаючи на вибір Україною європейського напрямку розвитку як в сферах економічної діяльності, так і нормативно-правового забезпечення, про що свідчить, зокрема, необхідність приведення законодавства нашої держави у відповідність до законодавства ЄС, вважаємо за необхідне дослідити в першу чергу законодавство у сфері регулювання прав на винаходи та корисні моделі таких країн як Франція, Німеччина, Великобританія (яка попри вихід із Європейського Союзу залишається провідною країною світу за рівнем свого розвитку). Окрему увагу варто приділити аналізу законодавства світового лідера, як за рівнем економічного розвитку, так і за кількістю виданих патентів – Сполучених Штатів Америки.

Так, у Франції основними законодавчими актами, що регулюють відносини у сфері патентного права є частина друга Кодексу інтелектуальної власності (Code de la Propriété Intellectuelle)⁵¹, Наказ від 19 вересня 1979 року, що стосується процедур подання заявок на патенти на винаходи та свідоцтва на корисну модель, а також на реєстрацію в національному патентному реєстрі (Arrêté du 19 septembre 1979 relatif aux modalités de dépôt des demandes de brevet d'invention et de certificat d'utilité et d'inscription au registre national des brevets)⁵², Постанова № 1768/92 Ради Європейських Співтовариств щодо створення

⁵¹ Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.

⁵² Arrêté du 19 septembre 1979 relatif aux modalités de dépôt des demandes de brevet d'invention et de certificat d'utilité et d'inscription au registre national des brevets. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000288567/>.

додаткового сертифікату захисту лікарських засобів⁵³, Договір про заснування Європейських Співтовариств⁵⁴.

Відповідно до статті L411-1 Кодексу інтелектуальної власності діє Національний інститут промислової власності (INPI), який є державною установою, наділеною статусом юридичної особи та фінансовою автономією, підпорядкований міністру, відповідальному за промислову власність⁵⁵.

Національний інститут промислової власності Франції у своїй діяльності, окрім законодавчих актів, також керується директивами, які відображають застосування чинного законодавства в різних класичних ситуаціях. Директиви дають загальні вказівки, однак не заміняють ні законодавство, ні рішення генерального директора INPI, ні судові рішення. До основних директив в сфері патентного права належать: Директива «Видача патентів і свідоцтв на корисні моделі. Патентні рекомендації та свідоцтва на корисні моделі»⁵⁶, затверджена в травні 2020 року; Директива «Видача патентів і свідоцтв на корисні моделі. Інструкції щодо заявок на патенти та свідоцтва на корисні моделі»⁵⁷, затверджена в квітні 2022 року; Директива «Книга II: Інші процедури. Патентні директиви та свідоцтва на корисні моделі»⁵⁸, затверджена 01 липня 2021 року.

Відповідно до положень Кодексу інтелектуальної власності, документами промислової власності, які надають захист інноваціям, є: 1) патенти на винаходи, які видаються строком на двадцять років, що рахується з дати подачі заявки; 2) свідоцтва на корисні моделі, які видаються строком на десять років, що рахується з дати подачі заявки; 3) свідоцтва про додаткову охорону, що додаються до

---

⁵³ Règlement (CEE) No 1768/92 du Conseil du 18 juin 1992 concernant la création d'un certificat complémentaire de protection pour les médicaments. Journal officiel n° L 182 du 02/07/1992 p. 0001 – 0005, édition spéciale finnoise: chapitre 13 tome 23 p. 0078, édition spéciale suédoise: chapitre 13 tome 23 p. 0078. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992R1768:FR:HTML>.

⁵⁴ Traité instituant la Communauté européenne (version consolidée 2002): OJ C 325, 24.12.2002, p. 33–184. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX%3A12002E%2FTXT>.

⁵⁵ Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.

⁵⁶ La délivrance des brevets et des certificats d'utilité: Directives brevets et certificats d'utilité. URL: https://www.inpi.fr/sites/default/files/DIRECTIVES_BREVETS_LIVRE1_INSTRUCTION%20DES%20DEMANDES_140422.pdf.

⁵⁷ Grant of patents and utility certificates: Guidelines for patent and utility certificate applications. URL: https://www.inpi.fr/sites/default/files/guidelines_for_patent_examination.pdf.

⁵⁸ Livre II : Autres procédures: Directives brevets et certificats d'utilité. URL: https://www.inpi.fr/sites/default/files/directives_brevets_livre2_autres_07_01_21.pdf.

патенту на окремих умовах, набирають чинності з юридичного терміну дії патенту, якого вони стосуються, протягом періоду, що не перевищує семи років.

У Кодексі інтелектуальної власності Франції є застереження, що положення, які регулюють видачу патентів, застосовуються до свідоцтв на корисні моделі, за окремими винятками⁵⁹, про що йтиметься далі.

У Франції предметом патентної заявки можуть бути найрізноманітніші інновації з усіх галузей техніки, якщо вони відповідають критеріям патентоспроможності та прямо не виключені з охорони законом. Не вважаються винаходами у розумінні Кодексу інтелектуальної власності, та не можуть отримати правову охорону: а) відкриття, а також наукові теорії та математичні методи; б) естетичні творіння; в) плани, принципи та методи здійснення інтелектуальної діяльності в азартних іграх або у сфері економічної діяльності, а також комп'ютерні програми; г) презентації інформації⁶⁰.

Винахід, на який особа планує подати заявку на патент, має бути не тільки «технічним рішенням технічної проблеми», як це зазначається на офіційному веб-сайті Національного інституту промислової власності Франції (INPI)⁶¹, але й бути новим, мати винахідницький рівень і бути придатним для промислового застосування⁶².

Винахід має бути новим, тобто не мати відношення до вже оприлюдненого винаходу, незалежно від автора, дати, місця, способу та форми публічного представлення⁶³.

Перевірка новизни винаходу перед подачею не є юридичним обов'язком. Разом з тим, відсутність цього кроку є стратегічно та фінансово ризикованою. Для виконання цієї перевірки існують інструменти та можуть бути реалізовані різні дослідницькі стратегії залежно від технічної галузі, терміновості чи

---

⁵⁹ Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.

⁶⁰ Там само.

⁶¹ Comprendre, Le brevet: l'Institut national de la propriété industrielle. URL: <https://www.inpi.fr/comprendre-la-propriete-intellectuelle/le-brevet>.

⁶² La délivrance des brevets et des certificats d'utilité: Directives brevets et certificats d'utilité. URL: https://www.inpi.fr/sites/default/files/DIRECTIVES_BREVETS_LIVRE1_INSTRUCTION%20DES%20DEMANDES_140422.pdf.

⁶³ Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.

конкурентного контексту. Проводячи цю перевірку, винахідник також гарантує, що не займається підробкою.

Якщо винахід або еквівалентну технологію вже було розкрито до дати подання патентної заявки, винахідник не зможе отримати захист. Наприклад, інженер, що розробив екологічно чисте паливо, розкриває його склад у науковому журналі, а наступного дня після публікації подає заявку на патент. У такому випадку його винахід уже не новий, і навіть той факт, що він ініціював розкриття, цього не змінює.

Тому до моменту подання винахідник повинен зберігати свій винахід в цілковитій таємниці. Відтак в контексті комерційних переговорів перед подачею заявки творцю доведеться захистити себе від ризику, що хтось інший (можливо, навіть помічник або співвинахідник) розкриє винахід.

Для підтвердження дати створення або розробки у Франції існує такий інструмент як Конверт Соло (мовою оригіналу – «L'enveloppe Soleau»).

Конверт Соло дозволяє визначати дату проектів і винаходів, що знаходяться в процесі розробки, зберігаючи при цьому таємницю, оскільки INPI ніколи не оприлюднює його. Конверт Соло можна використовувати, зокрема:

- перед тим, як звернутися до майбутнього фінансового, промислового чи комерційного партнера для укладання угод, якщо проект, який винахідник потім опише в конверті Соло, не був повністю реалізований. В угоді про конфіденційність винахідник зазначає наявність конверта Соло;

- до подання заявки на патент на винахід винахідником, який бажає датувати етапи розробки свого проекту (новий продукт, удосконалення продукту, інноваційний процес);

- на етапі дослідження та розробки, щоб захистити роботу та мінімізувати наслідки будь-якої необережності тощо.

Разом з тим, конверт Соло дозволяє творцю депонувати винахід і вказати певну дату його вмісту, але він не надає собою право промислової власності: немає прямого захисту. Тобто, конверт Соло не замінює патент на винахід.

Крім того, можна подати попередню патентну заявку. На відміну від конверта Соло, у рік подання попередню заявку можна привести у відповідність із заявкою на патент або перетворити на заявку на свідоцтво на корисну модель, щоб отримати документ про право власності, який надає захист. Крім того, вона надає право пріоритету на період 12 місяців. У разі невідповідності та якщо вона не є пріоритетною з іншої причини, заявка відкликається без публікації, що гарантує таємницю винаходу⁶⁴.

Винахід має бути придатним для промислового застосування, тобто бути придатним для виробництва або використання незалежно від сфери.

Нарешті, винахід має включати винахідницький рівень, тобто він не повинен очевидно впливати з техніки, відомої «фахівцю в даній галузі»⁶⁵.

Різниця між патентом та сертифікатом на корисну модель полягає у процедурі експертизи – для видачі сертифікату на корисну модель під час процедури експертизи не складається звіт про пошук рівня техніки, який є обов'язковим при видачі патенту. Тобто, відповідаючи тим самим умовам дії, що й патент, сертифікат на корисну модель є особливим способом захисту винаходів із коротким терміном дії⁶⁶. При чому умовами отримання свідоцтва на корисну модель є новизна та промислова придатність.

Патент на винахід у Франції може бути одержаний шляхом подання заявки на національний патент у Національний інститут промислової власності Франції⁶⁷ або на регіональний Європейський патент у Європейське патентне відомство (ЄПВ)⁶⁸. У разі якщо заявника цікавить одержання правової охорони тільки на території Франції, доцільною є процедура одержання національного патенту.

---

⁶⁴ Comprendre, Le brevet: l'Institut national de la propriété industrielle. URL: <https://www.inpi.fr/comprendre-la-propriete-intellectuelle/le-brevet>.

⁶⁵ Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.

⁶⁶ Comprendre, Le brevet: l'Institut national de la propriété industrielle. URL: <https://www.inpi.fr/comprendre-la-propriete-intellectuelle/le-brevet>.

⁶⁷ l'Institut national de la propriété industrielle. URL: <https://www.inpi.fr/>

⁶⁸ The European Patent Organisation. URL: <https://www.epo.org/about-us/foundation/legal-foundations.html>.

У досліджуваній країні є база даних зареєстрованих у Франції патентів на винаходи та поданих заявок⁶⁹.

Діловодство за заявкою, а також подальша взаємодія з INPI відбувається лише французькою мовою, зокрема надання аргументованих відповідей на запити експертизи, якщо вони виникають.

Якщо заявник не є резидентом Франції, а також не проживає на території країн-учасниць Європейського Союзу або в межах Європейської економічної зони, а також у випадку подання заявки на патент кількома особами, інтереси винахідника у INPI повинні бути представлені агентами, якими можуть бути: 1) повірений у сфері промислової власності із зазначенням «патент» або юрист; 2) особа, уповноважена представляти заявника в INPI: ці особи реєструються в спеціальному списку; 3) фахівець з держави-члена Європейського Союзу або Європейської економічної зони, уповноважений представляти будь-яку особу перед відомством промислової власності своєї країни; 4) компанія, заснована в Європейській економічній зоні, яка договірно пов'язана з компанією, що подає заявку⁷⁰.

Термін подання заявки у Франції із запитом конвенційного пріоритету становить 12 місяців від дати подання попередньої заявки⁷¹. Національна фаза заявки у Франції за процедурою РСТ відсутня. Таким чином, одержання охорони винаходу у Франції шляхом подання міжнародної заявки РСТ можливе під час входу заявки в Європейську регіональну фазу.

Національна процедура одержання патенту на винахід у Франції містить такі етапи:

1. Подання заявки на патент. Дата подання заявки встановлюється за одержанням INPI мінімального пакету документів (заяви про видачу патенту; відомостей про заявника, які дають змогу зв'язатися з ним; опису винаходу)⁷².

---

⁶⁹ Recherche avancée dans la base Brevets: l'Institut national de la propriété industrielle. URL: https://data.inpi.fr/recherche_avancee/brevets.

⁷⁰ Comprendre, Le brevet: l'Institut national de la propriété industrielle. URL: <https://www.inpi.fr/comprendre-la-proprietee-intellectuelle/le-brevet>.

⁷¹ Там само.

⁷² Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.

2. Після встановлення дати подання заявки INPI здійснює формальну експертизу та пошук, за результатами яких ухвалює рішення про видачу або про відмову у видачі патенту. Експертиза по суті законодавством не передбачена.

3. Публікація відомостей про заявку на винахід здійснюється в офіційному бюлетені після закінчення 18 місяців від дати подання заявки або від дати пріоритету (якщо він був заявлений), заявник може запросити більш ранню публікацію заявки, подавши клопотання у INPI.

4. У разі позитивного висновку експертизи та пошуку відбувається реєстрація, публікація в офіційному бюлетені та видача патенту на винахід. Сплачується державний збір за видачу патенту – документ, що підтверджує сплату, повинен надійти у INPI протягом 2 місяців після прийняття рішення про видачу патенту. Перший річний збір за підтримку чинності патенту повинен бути сплачений до або в останній день місяця першої річниці подання заявки, тобто за 2 рік. Подальша сплата зборів за підтримку чинності патенту відбувається щорічно до закінчення місяця, в якому закінчується термін охорони винаходу. Згідно із законодавством Франції цей термін може бути продовжений на 6 місяців, за умови сплати додаткового збору.

Як вже зазначалося, свідоцтво на корисну модель видається за результатами формальної експертизи без проведення пошуку.

У Федеративній Республіці Німеччина питання видачі охоронних документів на винаходи врегульовано Законом про патенти у редакції, опублікованій 16 грудня 1980 року (BGBl. 1981 I, стор. 1), до якого останні зміни внесено статтею 1 закону від 30 серпня 2021 року (BGBl. I, стор. 4074)⁷³, та Положенням про порядок розгляду патентних справ перед Німецьким відомством патентів і торговельних марок (Постанова про патенти - PatV) від 1 вересня 2003 року (BGBl. I стор. 1702; WlPMZ 2003, 322), останні зміни внесені

---

⁷³ Patentgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 16. Dezember 1980 (BGBl. 1981 I S. 1), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 30. August 2021 (BGBl. I S. 4074) geändert worden ist. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/patg/BJNR201170936.html#BJNR201170936BJNG000201360>.

статтею 1 Постанови від 14 червня 2022 року (BGBl. I стор. 878)⁷⁴. Що стосується корисних моделей, то порядок охорони регулюється окремим Законом про корисну модель (GebrMG)⁷⁵, а також Постановою про корисну модель (GebrMV) від 11 травня 2004 року (BGBl. I стор. 890; BIPMZ 2004, 314), останні зміни, внесені статтею 2 розпорядження від 14 червня 2022 року (BGBl. I стор. 878, 879; BIPMZ 2022, 234, 235)⁷⁶.

Німецьке відомство патентів і торговельних марок (DPMA) є компетентним центром правової охорони винаходів та корисних моделей в Німеччині⁷⁷. Відповідно до § 26 Закону про патенти Німецьке відомство патентів і торговельних марок є незалежним вищим федеральним органом, що входить до компетенції Федерального міністерства юстиції та захисту прав споживачів. Відомство знаходиться в Мюнхені⁷⁸.

Відповідно до параграфу 1 вищенаведеного Закону про патенти патенти видаються на винаходи в усіх галузях техніки, якщо вони є новими, мають винахідницький рівень і є комерційно придатними.

Як і за французьким законодавством, не вважається винаходом у розумінні пункту 1: 1. відкриття, наукові теорії та математичні методи; 2. естетичні творіння; 3. плани, правила та процедури для розумової діяльності, ігор або ділової діяльності та програми для обробки даних; 4. відтворення інформації (підрозділ 4 параграфу 1 Закону про патенти)⁷⁹.

Положеннями параграфу 3 Закону про патенти наводиться роз'яснення поняття «новизни» винаходу. Винахід вважається новим, якщо він не є частиною

---

⁷⁴ Verordnung zum Verfahren in Patentsachen vor dem Deutschen Patent- und Markenamt (Patentverordnung - PatV) Vom 1. September 2003 (BGBl. I S. 1702; BIPMZ 2003, 322). URL: <https://www.dpma.de/docs/formulare/patent/p2790a.pdf>.

⁷⁵ Gebrauchsmustergesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 28. August 1986 (BGBl. I S. 1455), das zuletzt durch Artikel 3 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gebrmg/BJNR201300936.html>.

⁷⁶ Gebrauchsmusterverordnung vom 11. Mai 2004 (BGBl. I S. 890), die zuletzt durch Artikel 2 der Verordnung vom 14. Juni 2022 (BGBl. I S. 878) geändert worden ist. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/gebrmv/BJNR089000004.html>.

⁷⁷ Zentralbehörde für den gewerblichen Rechtsschutz: Das Deutsche Patent- und Markenamt. URL: https://www.dpma.de/dpma/wir_ueber_uns/index.html.

⁷⁸ Patentgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 16. Dezember 1980 (BGBl. 1981 I S. 1), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 30. August 2021 (BGBl. I S. 4074) geändert worden ist. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/patg/BJNR201170936.html#BJNR201170936BJNG000201360>.

⁷⁹ Там само.

рівня техніки. Рівень техніки включає в себе всі знання, які стали доступними для громадськості шляхом письмового чи усного опису, використання або будь-яким іншим способом до дати пріоритету заявки.

Зміст наступних патентних заявок із попереднім пріоритетом, які були оприлюднені в дату або після дати, що відповідає пріоритету останньої заявки, також вважається рівнем техніки, а саме:

1. національні заявки у версії, яка спочатку була подана до Німецького відомства патентів і торговельних марок. Якщо попередній пріоритет заявки ґрунтується на претензії на пріоритет попередньої заявки, вищенаведений пункт 1 застосовується лише в тій мірі, в якій версія, що застосовується після цього, не виходить за межі версії попередньої заявки. Патентні заявки, щодо яких було видано розпорядження про заборону публікації (якщо патент заявлено на винахід, який є державною таємницею), вважаються доступними для громадськості після закінчення вісімнадцятого місяця після їх подання;

2. європейські заявки у версії, яка спочатку була подана до компетентного органу, якщо заявка на охорону для винаходу на території Федеративної Республіки Німеччини, а мито було сплачено відповідно до статті 79 (2) Європейської Патентної конвенції, та якщо це заявка євро-РСТ (стаття 153(2) Європейської патентної конвенції), яка відповідає вимогам, що висуваються до неї Європейською патентною конвенцією;

3. міжнародні заявки згідно з Угодою про патентне співробітництво у версії, спочатку поданій до реєстраційного відомства, якщо Німецьке відомство патентів і торговельних марок є компетентним відомством для заявки.

Розкриття винаходу не береться до уваги, якщо воно було зроблено не раніше ніж за шість місяців до подання заявки та якщо воно прямо чи опосередковано стосується: 1) явного зловживання на шкоду заявнику чи його законному попереднику або 2) того факту, що заявник або його законний попередник демонстрував винахід на офіційних або офіційно визнаних виставках у розумінні Конвенції про міжнародні виставки, підписаної в Парижі 22 листопада 1928 року (застосовується лише у випадку, якщо заявник під час

подання заявки зазначає, що винахід дійсно було виставлено, і подає свідоцтво про це протягом чотирьох місяців після подання⁸⁰).

Відповідно до параграфу 4 Закону про патенти винахід вважається таким, що має винахідницький рівень, якщо він не є очевидним для фахівця в даній галузі техніки з урахуванням рівня техніки.

Винахід вважається промислово придатним, якщо він може бути створений або використаний у будь-якій галузі промисловості, включаючи сільське господарство⁸¹.

Право на патент належить винахіднику або його правонаступнику. Якщо винахід створено кількома людьми разом, вони мають спільне право на патент. Якщо винахід зробили кілька осіб незалежно один від одного, право належить особі, яка першою зареєструвала винахід у Німецькому відомстві патентів і торговельних марок⁸².

Особливістю німецького законодавства ж те, що патент не має чинності проти будь-кого, хто на момент подання заявки вже використав винахід у Німеччині або застосував для цього необхідні дії. Останній має право використовувати винахід для потреб власного бізнесу у власних або сторонніх цехах. Дозвіл можна успадкувати або продати лише разом із бізнесом. Однак, якщо заявник або його юридичний попередник повідомив про винахід іншим особам до подання заявки і, таким чином, зберіг за собою свої права у разі видачі патенту (при цьому, патент був виданий протягом шести місяців після повідомлення), особа, яка дізналася про винахід у результаті повідомлення, не може посилатися на описані вище заходи.

Якщо власник патенту має право пріоритету, то попередня заявка є авторитетною замість заяви особи, що використала винахід у Німеччині або застосувала для цього необхідні дії. Однак, це не стосується громадян іноземної

---

⁸⁰ Там само.

⁸¹ Там само.

⁸² Там само.

держави, яка не гарантує взаємності в цьому відношенні, оскільки вони претендують на пріоритет іноземної заявки⁸³.

Законодавчо визначений термін дії патенту становить двадцять років, починаючи з наступного дня після подання заявки на винахід.

Будь-яка особа, яка не має місця проживання, зареєстрованого офісу чи філії в Німеччині, може брати участь у процедурі, регламентованій цим Законом, у Німецькому відомстві патентів і торговельних марок, лише якщо вона є адвокатом або патентним повіреним, який уповноважений представляти інтереси в провадженні в Німецькому відомстві патентів і торговельних марок⁸⁴.

Після подачі заявки на патент проводиться попередній розгляд. Це означає, що документи аналізуються на відповідність формальним вимогам і наявність явних перешкод для патентування. Крім того, винахід класифікується відповідно до його матеріального змісту в схемі класифікації з розподілом на міжнародному рівні (Міжнародна патентна класифікація)⁸⁵.

Наступним кроком є проведення експертизи, під час якої патентні експерти DPMA перевіряють, чи винахід відповідає критеріям новизни, винахідницького рівня та комерційної придатності. Експертиза проводиться виключно за заявкою на експертизу та після сплати відповідного збору.

Якщо заявник виявить бажання, він може подати платний запит на пошук заявки відповідно до розділу 43 Закону про патенти, перш ніж подавати запит на експертизу. У цьому випадку патентоспроможність винаходу оцінюється та обґрунтовується в детальному звіті про пошук, який також містить перелік документів, які можуть мати значення для експертизи патентоспроможності винаходу.

Патентна заявка залишається таємною протягом 18 місяців, після чого її розкривають, тобто публікують. Німецьке відомство патентів і торговельних

---

⁸³ Там само.

⁸⁴ Там само.

⁸⁵ Prüfung und Erteilung: Das Deutsche Patent- und Markenamt. URL: https://www.dpma.de/patente/pruefung_erteilung/index.html.

марок може утриматися від публікації поданої заявки, якщо заявка містить інформацію або малюнки, які явно порушують громадський порядок або мораль.

Період секретності у 18 місяців призначений для того, щоб дати винахідникам можливість продовжити розгляд заявки або, якщо необхідно, відкликати її до розкриття інформації. Документ про розкриття з'являється незалежно від того, подавала особа заяву на експертизу чи ні.

Після успішного розгляду патентної заявки може бути виданий патент. Заявка відхиляється у випадку, якщо за результатами експертизи буде встановлено, що 1) предмет заявки не демонструє новизни, винахідницького рівня чи промислової придатності (розділи 3-5 Закону про патенти), або 2) предмет заявки по суті не є винаходом чи виключений з патентоспроможності (розділи 1-2а Закону про патенти), або 3) недоліки, зазначені при проведенні експертизи, не усунуто заявником, що є результатом того, що заявка не відповідає вимогам Розділів 34, 37 або 38 PatG або вимоги Розділу 36 PatG явно не виконуються (це стосується, наприклад, формальних вимог та вимог до змісту, такі як техніко-економічний винахід, єдність і розкриття будь-яких внесених змін)⁸⁶.

У випадку видачі патентів на активні інгредієнти або комбінації діючих інгредієнтів у лікарському засобі чи засобі захисту рослин за певних умов можна продовжити термін охорони до п'яти років за допомогою сертифіката додаткової охорони та максимум на наступні шість місяців у разі визнаних досліджень педіатричних лікарських засобів («педіатричні продовження»).

Заявка на отримання сертифіката повинна бути подана протягом шести місяців після того, як відповідний лікарський засіб або засіб захисту рослин було схвалено у ФРН. Якщо основний патент ще не був виданий на момент схвалення, заявка повинна бути отримана DPMA не пізніше шести місяців після видачі

---

⁸⁶ Prüfung und Erteilung: Das Deutsche Patent- und Markenamt. URL: https://www.dpma.de/patente/pruefung_erteilung/index.html.

основного патента. Якщо видається сертифікат додаткової охорони, термін дії патенту відразу є максимальним (20 років)⁸⁷.

Згідно з частиною 1 параграфу 4 Закону про корисну модель (GebrMG) винаходи, для яких потрібна охорона як корисна модель, повинні бути зареєстровані в Німецькому відомстві патентів і торговельних марок.

За допомогою корисної моделі творцю надається так зване «швидке захисне право». Зазвичай для розгляду та видачі патенту потрібно кілька років. Корисна модель може бути внесена до реєстру вже через кілька тижнів після подання заявки, якщо подані документи відповідають положенням Закону про корисну модель і мито за заявку було отримано вчасно⁸⁸.

Тобто, у Німеччині технічні винаходи можуть охоронятися як патентом, так і статусом корисної моделі. Винаходи, які є новими, мають винахідницький рівень і є комерційно придатними, охороняються як корисні моделі. Слід зазначити, що хоча технічні, хімічні та біологічні процеси можуть бути запатентовані, вони не можуть охоронятися як корисні моделі⁸⁹.

Об'єкт корисної моделі вважається новим, якщо він не належить до рівня техніки. Сучасний рівень включає всі відомості, які були оприлюднені до дати, яка є вирішальною для пріоритетності заявки, шляхом письмового опису або використання в рамках цього Закону. Опис або використання, здійснене протягом шести місяців до дати, відповідної для першорядності заявки, не буде взято до уваги, якщо воно базується на проекті заявника або його юридичного попередника. Об'єкт корисної моделі вважається промислово придатним, якщо він може бути виготовлений або використаний у будь-якій промисловій сфері, включаючи сільське господарство (параграф 3 Закону про корисну модель (GebrMG)⁹⁰.

---

⁸⁷ Там само.

⁸⁸ Gebrauchsmuster: Das Deutsche Patent- und Markenamt. URL: <https://www.dpma.de/gebrauchsmuster/index.html>.

⁸⁹ Gebrauchsmustergesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 28. August 1986 (BGBl. I S. 1455), das zuletzt durch Artikel 3 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gebrmg/BJNR201300936.html>.

⁹⁰ Gebrauchsmustergesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 28. August 1986 (BGBl. I S. 1455), das zuletzt durch Artikel 3 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gebrmg/BJNR201300936.html>.

Крім того, різняться тривалість охорони патентів і корисних моделей. Охорона корисної моделі спочатку надається на три роки. Строк можна продовжити максимум до десяти років⁹¹.

Не проводиться експертиза предмета заявки на новизну, винахідницький рівень та промислову придатність. Лише у пізнішій процедурі скасування чи розгляду порушення проводиться така перевірка (ч. 1 параграфу 8 Закону про корисну модель (GebrMG). Охорона корисної моделі не встановлюється безспірно при реєстрації, оскільки існує загальне право на анулювання щодо особи, зареєстрованої як власник⁹². Таким чином, корисна модель є простішою, швидшою та дешевшою, ніж патент. Однак, існують також більші ризики в охороні.

У Великій Британії видача патентів врегульована такими актами законодавства, як Закон про патенти (The Patents Act) 1977 року (зі змінами)⁹³, Патентні правила 2007 року, які встановлюють детальні процедури відповідно до Закону про патенти 1977 року та набули чинності 17 грудня 2007 року⁹⁴, Розділи про патенти Закону про авторське право, зразки та патенти 1988 року (існує неофіційна зведена версія розділів частин 5 і 6 Закону про авторське право, зразки та патенти 1988 року, що стосуються патентів)⁹⁵. Також на офіційному сайті Офісу інтелектуальної власності Великої Британії містяться посилання на такі джерела права, як Патенти: посібник з патентної практики, опублікований 1 липня 2014 року, що пояснює практику управління інтелектуальної власності

---

⁹¹ Gebrauchsmusterschutz: Der Unterschied zum Patent. URL: <https://www.dpma.de/gebrauchsmuster/gebrauchsmusterschutz/index.html>.

⁹² Gebrauchsmustergesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 28. August 1986 (BGBl. I S. 1455), das zuletzt durch Artikel 3 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gebrmg/BJNR201300936.html>.

⁹³ The Patents Act 1977 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/950221/consolidated-patents-act-1977.pdf.

⁹⁴ The Patents Rules 2007 (as amended). The Patents (Fees) Rules 2007 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949850/consolidated-patents-rules-and-fees-rules-2007.pdf.

⁹⁵ Parts 5 and 6 of the Copyright, Designs and Patents Act 1988 [Patents related sections] (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949853/consolidated-cdp-act-1988-parts-5-and-6.pdf.

відповідно до Закону про патенти 1977 року⁹⁶, Патентні директиви, опубліковані 5 вересня 2014 року⁹⁷, Повідомлення про практику патентів, які повідомляють про зміни в практиці, наприклад, як тлумачити положення закону або як розглядаються заявки⁹⁸, Інструкція з оформлення патентів, яка містить рекомендації щодо процедур, яких дотримується Офіс інтелектуальної власності під час розгляду патентних заявок⁹⁹.

Патент на винахід у Великій Британії може бути одержаний через подання заявки на національний патент в Офіс інтелектуальної власності Великої Британії (IPO) або на регіональний Європейський патент в Європейське патентне відомство (ЄПВ).

Відповідно до ст. 1 (1) Закону про патенти 1977 року патент може бути виданий лише на винахід, щодо якого задовольняються наступні умови, а саме: (a) винахід є новим; b) має винахідницький рівень; c) є придатним для промислового застосування; d) видача патенту на винахід не виключається цим Законом¹⁰⁰.

Не є винаходами: (a) відкриття, наукова теорія або математичний метод; (b) літературний, драматичний, музичний або художній твір чи будь-який інший естетичний витвір; (c) схема, правило або метод для виконання розумової дії, гра або ведення бізнесу, або програма для комп'ютера; (d) подання інформації¹⁰¹.

Винахід вважається новим, якщо він не є частиною рівня техніки. Рівень техніки у випадку винаходу повинен розглядатися як такий, що охоплює всю матерію (продукт, процес, інформація або будь-що інше), що за будь-який час до дати пріоритету цього винаходу стала доступною для громадськості (у

---

⁹⁶ Patents: Manual of Patent Practice: Guidance. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/patents-manual-of-patent-practice>.

⁹⁷ Patent directions. URL: <https://www.gov.uk/government/collections/patent-directions>.

⁹⁸ Patents practice notices. URL: <https://www.gov.uk/government/collections/patents-practice-notice>.

⁹⁹ Patents Formalities manual. Guidance. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/patents-formalities-manual>.

¹⁰⁰ The Patents Rules 2007 (as amended). The Patents (Fees) Rules 2007 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949850/consolidated-patents-rules-and-fees-rules-2007.pdf.

¹⁰¹ The Patents Act 1977 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/950221/consolidated-patents-act-1977.pdf.

Сполученому Королівстві чи в іншому місці) шляхом письмового чи усного опису, використання або будь-яким іншим способом.

При цьому не береться до уваги розкриття винаходу у випадку патенту чи заявки для патенту, якщо це відбувається у шестимісячний період, що безпосередньо передував даті подання заявки на патент або (а) розкриття інформації відбулося внаслідок того, що винахід був отриманий незаконно або з порушенням довіри будь-якої людини; (і) від винахідника або іншої особи, якій винахід було надано конфіденційно винахідником; або (іі) від будь-якої іншої особи, кому винахід було довірено; (б) розголошення було здійснено з порушенням конфіденційності будь-якою особою, яка конфіденційно отримала інформацію від винахідника або від будь-якої іншої особи, якій вона була надана, або яка отримала її від винахідника; або (с) оприлюднення було зумовлено або зроблено внаслідок демонстрації винахідником винаходу на міжнародній виставці, а заявник під час подання заявки зазначив, що винахід було продемонстровано таким чином¹⁰².

Значення винахідницького рівня та промислового призначення наведено в статтях 3, 4 Закону про патенти 1977 року. Так, винахід вважається винахідницьким, якщо він не є очевидним для фахівця в даній галузі техніки.

Винахід вважається придатним для промислового застосування, якщо він може бути виготовлений або використаний у будь-якому виді промисловості, включаючи сільське господарство¹⁰³.

Датою пріоритету винаходу, якого стосується заявка на патент, а також будь-якого матеріалу (незалежно від того, чи це винахід чи ні), що міститься в будь-якій такій заявці, є, за певними винятками, дата подання заявки.

Якщо у заявці на видачу патенту або у зв'язку з нею зроблено заяву, якою вказується на одну чи більше попередні відповідні заявки, подані заявником або його попередником, і заявка подається протягом періоду, дозволеного законом, тоді - (а) якщо винахід, якого стосується заявка, що розглядається,

---

¹⁰² Там само.

¹⁰³ Там само.

підтверджується матеріалом, розкритим у попередній відповідній заявці або заявках, дата пріоритету цього винаходу замість дати подання заявки буде рахуватися з моменту подання першої заявки; (b) датою пріоритету будь-якого питання, що міститься в заявці та було розкрито в попередній відповідній заявці або заявках, буде дата подання відповідної заявки, в якій це питання було розкрито, або, якщо воно було розкрито в більш ніж одній відповідній заявці, найраніша з них¹⁰⁴.

Статтею 7 Закону про патенти 1977 року визначено, що будь-яка особа може подати заявку на отримання патенту самостійно або спільно з іншою особою.

Патент діє 5 років – проте, його можна щороку поновлювати, щоб він залишався в силі після цього терміну, максимум на 20 років¹⁰⁵.

У Великій Британії існує база зареєстрованих патентів на винаходи та поданих заявок¹⁰⁶.

На офіційному сайті патентного відомства зазначається, що отримати патент складно – заявник навряд чи отримає патент без професійної допомоги, і це може зайняти кілька років. Хоча у Великій Британії, на противагу іншим досліджуваним країнам, для іноземців немає заборони на представлення своїх інтересів перед відомством самостійно. Однак, заявникам, які не є резидентами Великої Британії, рекомендовано все ж використовувати допомогу патентних повірених Великої Британії.

Щодо процедури отримання патенту на винахід, на офіційному веб-сайті відомства подана детальна інструкція. Якщо винахідник впевнений, що його винахід новий і патент відповідає його потребам, він повинен: 1) підготувати детальні документи, що описують винахід (опис, формулу винаходу, реферат, креслення (якщо наявні)); 2) подати ці документи разом із заявою до ІРО; 3) у разі заявлення пріоритету: подати заяву про запит пріоритету з прикріпленою

---

¹⁰⁴ Там само.

¹⁰⁵ Apply for a patent: Intellectual Property Office. URL: <https://www.gov.uk/patent-your-invention>.

¹⁰⁶ Online Patent Information and Document Inspection Service: Intellectual Property Office. URL: <https://www.ipso.gov.uk/p-ipsum.htm%20https://www.ipso.gov.uk/p-find-publication.htm>.

завіреною копією попередньої заявки (може бути надана протягом 16 місяців від дати пріоритету).

Дата подання заявки встановлюється при одержанні британським відомством мінімального пакета документів (заяви в довільній формі про видачу патенту; відомостей, що дають змогу встановити особу заявника або зв'язатися із заявником; матеріалу, схожого на опис винаходу; документа про сплату збору за подання заявки).

Так звану «попередню експертизу» заявки на винахід відомство проводить у 2-тижневий термін від дня подання заявки, під час неї заявка перевіряється на відповідність формальним вимогам.

Потім винахідник повинен попросити ІРО провести власну перевірку того, чи винахід є новим та винахідницьким («пошук»).

За умови успішного результату патентного пошуку (приблизно через 18 місяців після того, як заявник подасть заявку), ІРО опублікує цю заявку повністю.

Після цього ІРО має провести ретельну перевірку заявки, щоб вирішити, чи можна запатентувати такий винахід (цей етап відомий як «експертиза по суті»). Проте цей етап може відбутися через кілька років після подання заявки.

При прийнятті позитивного рішення за результатами експертизи, відбувається реєстрація, публікація в офіційному бюлетені та видача патенту на винахід. Збір за видачу патенту на винахід не передбачений законодавством Великої Британії.

Можливі також випадки, коли заявнику варто буде змінити свою заявку на основі рекомендацій ІРО. Патент буде видано лише в тому випадку, якщо заявник зможе усунути всі недоліки, пов'язані із заявкою на отримання патенту, які виникли під час експертизи. Подання заявки, а також подальша взаємодія з відомством відбувається лише англійською мовою¹⁰⁷.

---

¹⁰⁷ Apply for a patent: Intellectual Property Office. URL: <https://www.gov.uk/patent-your-invention>.

Правова охорона винаходу як корисної моделі законодавством Великої Британії не передбачена.

Підходячи до аналізу законодавства світового лідера, варто звернути увагу, що Конституція Сполучених Штатів Америки надає Конгресу повноваження приймати закони, що стосуються патентів, у статті I розділу 8, в якому зазначено: «Конгрес має повноваження... сприяти розвитку науки та корисних мистецтв, забезпечуючи на обмежений час, щоб автори та винахідники мали виключне право на їхні відповідні твори та відкриття». Відповідно до цієї статті Конгрес час від часу ухвалював різні закони, що стосувалися патентів. Перший патентний закон був прийнятий у 1790 році. До Патентного закону були внесені зміни законом, прийнятим 19 липня 1952 року, набрав чинності 1 січня 1953 року. Він кодифікований у розділі 35 Кодексу США (The United States Code (USC)). Крім того, 29 листопада 1999 року Конгрес прийняв Закон про захист американських винахідників 1999 року (AIPA), який додатково переглянув патентне законодавство¹⁰⁸.

Законом засновано Бюро патентів і торговельних марок Сполучених Штатів Америки (USPTO або Office), яке є агентством Міністерства торгівлі США. Роль USPTO полягає у видачі патентів для захисту винаходів і реєстрації торговельних марок. Бюро діє в інтересах винахідників і компаній щодо їхніх винаходів і корпоративних продуктів, а також ідентифікації послуг. Також до повноважень Бюро належить надання консультацій та допомоги президенту Сполучених Штатів, міністру торгівлі, бюро та офісам міністерства торгівлі та іншим урядовим установам у питаннях, що стосуються всіх внутрішніх і глобальних аспектів «інтелектуальної власності».

Завдяки збереженню, класифікації та розповсюдженню патентної інформації Бюро сприяє промислому та технологічному прогресу країни та зміцнює економіку. Виконуючи свої обов'язки щодо патентів, USPTO розглядає заявки та видає патенти на винаходи, якщо заявники мають на них право; Бюро

---

¹⁰⁸ General information concerning patents: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE. URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/general-information-patents>.

публікує та розповсюджує патентну інформацію, реєструє патенти, здійснює патентний пошук, а також підтримує сервіси пошуку для загального користування при дослідженні виданих патентів і записів. Бюро надає копії патентів і офіційних записів громадськості, забезпечує навчання практиків щодо вимог патентних статутів і положень, а також публікує Посібник з процедури патентної експертизи для роз'яснення. Захищаючи інтелектуальні зусилля та заохочуючи технологічний прогрес, USPTO прагне зберегти технологічну перевагу Сполучених Штатів, що є ключовим для поточної та майбутньої конкурентоспроможності. USPTO також поширює інформацію про патенти та товарні знаки, яка сприяє розумінню захисту інтелектуальної власності та сприяє розробці та обміну новими технологіями в усьому світі¹⁰⁹.

Власне патент на винахід, відповідно до законодавства США, розглядається як надане винахіднику право власності на винахід. Як правило, термін дії нового патенту становить 20 років від дати подання заявки на патент у Сполучених Штатах або, в особливих випадках, від дати подання попередньої пов'язаної заявки за умови сплати зборів за збереження. Отримані в США патенти діють лише в межах США та володінь США.

Право, яке надає видача патенту, мовою статуту та самої видачі є «правом забороняти іншим створювати, використовувати, пропонувати для продажу або продавати» винахід у Сполучених Штатах або «імпортувати» винахід у Сполучені Штати. Після видачі патенту власник патенту повинен забезпечити захист патенту без допомоги USPTO.

У США існує три види патентів:

1) **Патенти на винахід** можуть бути видані будь-кому, хто винаходить або відкриває будь-який новий і корисний процес, механізм, виробництво, склад речовини, або будь-яке нове і корисне вдосконалення;

2) **Патенти на промисловий зразок** можуть бути видані будь-кому, хто винаходить новий, оригінальний і декоративний дизайн для виробу;

---

¹⁰⁹ Там само.

3) **Патенти на рослини** можуть бути видані кожному, хто винаходить або відкриває та нестатєво відтворює будь-який окремий і новий сорт рослини¹¹⁰.

Патентний закон визначає в загальному об'єкти, які можуть бути запатентовані, і умови, за яких патент може бути отриманий.

Так, будь-яка особа, яка «винаходить або відкриває будь-який новий і корисний процес, механізм, виробництво або склад речовини, або будь-яке нове і корисне вдосконалення цього, може отримати патент», відповідно до умов і вимог закону. Слово «процес» визначається законом як процес, дія або метод і, в першу чергу, включає промислові або технічні процеси. Термін «механізм», використаний у статуті, не потребує пояснення. Термін «виробництво» відноситься до виготовлених виробів і включає всі готові вироби. Термін «склад речовини» відноситься до хімічних складів і може включати суміші інгредієнтів, а також нові хімічні сполуки. Ці класи предметів, взяті разом, включають практично все, що створено людиною, та процеси виготовлення продукції¹¹¹.

Закон про атомну енергію 1954 року виключає патентування винаходів, корисних виключно для використання спеціального ядерного матеріалу або атомної енергії в атомній зброї (стаття 42 USC 2181(a)).

Закон про патенти визначає, що об'єкт патентування має бути «корисним». Термін «корисний» у цьому зв'язку стосується умови, що об'єкт має корисну мету, а також включає функціональність, тобто механізм, який не працюватиме для виконання запланованої мети, не буде називатися корисним, а отже, на нього не буде видано патент.

Тлумачення статуту судами визначило межі сфери об'єктів, які можуть бути запатентовані, таким чином було встановлено, що закони природи, фізичні явища та абстрактні ідеї не є об'єктом патентування¹¹².

---

¹¹⁰ Там само.

¹¹¹ The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.

¹¹² General - Patent Help - Getting Started – Other: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/help/patent-help#patents>.

Патент видається на новий механізм, виробництво тощо, а не на ідею чи пропозицію щодо нового механізму. Вимагається повний опис механізму або іншого об'єкта, на який запитується патент.

Для того, щоб винахід був патентоспроможним, він має бути новим, як це визначено в патентному законі, який передбачає, що винахід не може бути запатентований, якщо:

(1) заявлений винахід був запатентований, описаний у друкованому виданні, у публічному користуванні, у продажу або іншим чином доступний для громадськості до дати дії заявки на винахід. Термін «іншим чином доступний для громадськості» стосується інших типів розкриття заявленого винаходу, таких як, наприклад, усна доповідь на науковій зустрічі, демонстрація на виставці, лекція або промова, заява, зроблена в ток-шоу на радіо, відео YouTube™, веб-сайт або інший онлайн-матеріал¹¹³. або

(2) заявлений винахід було описано в патенті, виданому [США], або в заявці на патент, опублікованій або такій, що вважається опублікованою [США], в якій патент або заявка, залежно від обставин, вказує на іншого винахідника і була фактично подана до дати цієї заявки на винахід.

Існують також певні винятки з патентного права щодо патентних заборон (1) і (2), наведених вище. Зокрема, виняток може стосуватися «розкриття інформації, зробленого за 1 рік або менше до дати фактичної подачі заявки на заявлений винахід», але лише якщо «розкриття було зроблено винахідником або спільним винахідником або іншим, хто отримав розкритий предмет... від винахідника або спільного винахідника».

Об'єкт, який планується запатентувати, має значною мірою відрізнятися від того, що було використано або описано раніше, щоб його можна було вважати неочевидним для людини, яка має звичайні навички в галузі технології, пов'язаної з винаходом¹¹⁴.

---

¹¹³ The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.

¹¹⁴ Там само.

Винахідники можуть підготувати власні заявки та подати їх до USPTO, а також самостійно вести провадження, але якщо вони не ознайомлені з цими питаннями або не вивчать їх детально, можуть зіткнутися зі значними труднощами. Попри те, що патент може бути отриманий особами, які не мають навичок у цій роботі, немає гарантії, що отриманий патент належним чином захищатиме конкретний винахід.

Більшість винахідників використовують послуги зареєстрованих патентних повірених або патентних агентів. Закон надає USPTO повноваження встановлювати правила та положення, що регулюють поведінку та визнання патентних повірених і агентів для практики в USPTO. Особи, які не визнані USPTO для такої практики, не мають права представляти інтереси винахідників перед USPTO. USPTO веде реєстр повірених та агентів¹¹⁵.

Відповідно до закону винахідник або особа, якій винахідник передав або зобов'язаний передати винахід, може подати заявку на отримання патенту, за деякими винятками. Якщо винахідник помер, заявку можуть подати законні представники, тобто розпорядники майна. Якщо винахідник є недієздатним, заявку на патент може подати законний представник (наприклад, опікун). Якщо винахідник відмовляється подати заявку на патент або його неможливо знайти, спільний винахідник може подати заявку від імені винахідника, який не підписав документ. Якщо двоє або більше осіб створюють винахід спільно, вони подають заявку на патент як співвинахідники¹¹⁶.

Цікаво, що посадовим особам і співробітникам Бюро патентів і торговельних марок Сполучених Штатів Америки закон забороняє подавати заявку на отримання патенту або набувати, прямо чи опосередковано, за винятком спадкування, будь-який патент або будь-яке право чи інтерес за будь-яким патентом.

---

¹¹⁵ Patent Practitioner Home Page: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://oedci.uspto.gov/OEDCI/>.

¹¹⁶ The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.

Непопередня заявка на отримання патенту подається директору Бюро патентів і торговельних марок Сполучених Штатів і включає: (1) письмовий документ, який містить специфікацію (опис і формулу винаходу); (2) креслення (за необхідності); (3) присягу або декларацію; і (4) плату за реєстрацію, пошук та експертизу. Плата за подання, пошук, експертизу, видачу, оскарження та підтримку патентних заявок і патентів зменшується на 50 відсотків для будь-якої малої організації, яка має право на знижені збори відповідно до 37 CFR 1.27(a), і зменшується на 75 відсотків для будь-якої мікроюридичної особи, яка подає сертифікат про дотримання вимог статті 37 CFR 1.29(a) або (d).

Кожен винахідник повинен підписати присягу або декларацію, яка містить певні заяви, передбачені законом і правилами USPTO, включаючи заяву про те, що він або вона вважає себе першим винахідником або справжнім співвинахідником заявленого винаходу в заявці.

Подальше листування здійснюється шляхом особистого подання кореспонденції, направлення поштою, або направлення на електронну адресу (в цьому випадку не справляються додаткові збори за розгляд паперових документів, які складають 400 доларів США).

Усі документи заявки мають бути англійською мовою, інакше буде потрібно подавати переклад на англійську мову разом із сплатою обов'язкового збору, відповідно до ст. 37 CFR 1.17(i)¹¹⁷.

Заявка на патент не надсилається на експертизу, доки не будуть отримані всі необхідні документи, що складають таку заявку. Якщо протягом встановлено періоду часу документи не подано – заявка повертається заявнику.

Дата подання заявки на патент – це дата, коли специфікація (включаючи принаймні одну формулу) і будь-які креслення, необхідні для розуміння предмета патента, надходять до USPTO; або дата отримання останньої частини заявки, що доповнює заявку, у разі попередньої неповної або дефектної заявки¹¹⁸.

---

¹¹⁷ General - Patent Help - Getting Started – Other: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/help/patent-help#patents>.

¹¹⁸ Там само.

З 8 червня 1995 року USPTO запропонувало винахідникам можливість подати попередню заявку на патент, яка була розроблена, щоб забезпечити дешевшу першу заявку на патент у Сполучених Штатах і надати американським заявникам паритет з іноземними заявниками. Претензії та присяга чи декларація не потрібні для попередньої заявки. Попередня заявка надає можливість для встановлення ранньої дати подання заявки на патент, на яку поширюється термін «Патент, що очікується на розгляд» у зв'язку з винаходом. Попередні заявки не можуть бути подані на конструкторські винаходи.

Дата подання попередньої заявки – це дата, коли письмовий опис винаходу та креслення надходять до USPTO. Щоб бути повною, попередня заявка також має включати збір за подання та титульний аркуш із зазначенням, що заявка є попередньою заявкою на патент. Тоді заявник матиме до 12 місяців, щоб подати заявку на патент, як описано вище. Заявлений об'єкт у пізніше поданій непопередній заявці має право на пріоритет щодо дати подання попередньої заявки, якщо він є предметом попередньої заявки¹¹⁹.

Попередні заявки не розглядаються по суті. Попередня заявка втрачає чинність через 12 місяців із дати її подання. 12-місячний термін розгляду попередньої заявки не зараховується до 20-річного терміну дії патенту, виданого на згодом подану непопередню заявку, яка вимагає пріоритету від дати подання попередньої заявки.

Публікація патентних заявок вимагається Американським законом про охорону винахідників 1999 року для більшості заявок на патенти на рослини та корисні речовини, поданих 29 листопада 2000 року або після цієї дати. Публікація відбувається після закінчення 18-місячного періоду після найранішої дати подання або дати пріоритету, на які претендує заявка¹²⁰.

У результаті публікації заявник може заявити тимчасові права. Ці права надають патентовласнику можливість отримати розумну винагороду від третьої

---

¹¹⁹ Nonprovisional (Utility) Patent Application Filing Guide: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/types-patent-applications/nonprovisional-utility-patent>.

¹²⁰ Там само.

сторони, яка порушує опубліковану заявку. Таким чином, тепер доступне відшкодування збитків за порушення іншою особою прав винахідника до видачі патенту.

Заявки, окрім попередніх заявок, подані до Бюро патентів і торговельних марок Сполучених Штатів Америки та прийняті як повні заявки, направляються на експертизу до відповідних технологічних центрів експертизи, які відповідають за галузі технологій, пов'язані з винаходом.

Експертиза заявки складається з вивчення заявки на відповідність вимогам законодавства та пошуку в патентах США, публікаціях патентних заявок, іноземних патентних документах і доступній літературі, щоб перевірити, чи заявлений винахід є новим, корисним і неочевидним, і чи заявка відповідає вимогам патентного статуту та правил практики. Якщо рішення експерта про патентоспроможність позитивне, видається патент¹²¹.

У випадках, коли публікація заявки або видача патенту завдає шкоди національній безпеці, Уповноважений з патентів може розпорядитися про збереження винаходу в таємниці та затримання публікації заявки чи видачу патенту. Власник винаходу, на який поширюється розпорядження про секретність, має право оскаржити розпорядження міністру торгівлі відповідно до статті 35 USC 181.

Патент надає «право забороняти іншим створювати, використовувати, пропонувати для продажу чи продавати винахід на всій території Сполучених Штатів чи імпортувати винахід у Сполучені Штати», а також на їхні території та володіння. Термін дії патенту зазвичай становить 20 років із дати подання заявки на патент у Сполучених Штатах або, якщо заявка містить конкретне посилання на раніше подану заявку, починаючи з дати першого подання такої заявки та за умови сплати зборів за обслуговування, як це передбачено законом. Плата за підтримку має бути сплачена через 3,5; 7,5 та 11,5 років після первинної видачі для всіх патентів, виданих із заявок, поданих 12 грудня 1980 року та після цієї

---

¹²¹ Там само.

дати. Збір за підтримку має бути сплачений у визначений час, щоб зберегти патент у силі. Після закінчення терміну дії патенту будь-хто може створювати, використовувати, пропонувати для продажу або продавати чи імпортувати винахід без дозволу власника патенту, за умови, що не використовується матеріал, на який поширюються інші патенти, термін дії яких не закінчився¹²².

Видача патенту на корисну модель не передбачена законодавством Сполучених Штатів Америки.

Таким чином, проаналізувавши законодавство, що регулює питання видачі патентів (корисних моделей) у провідних країнах Європи та світу, приходимо до висновку, що процедура відрізняється не лише незначними елементами, а й власне порядком видачі патенту та стадіями, які проходить заявка. Так, по-різному врегульовано питання визначення попередньої заявки на патент, строк дії охоронних прав, процедуру продовження дії патенту. На наш погляд, різноманіття законодавчого врегулювання залежить від періоду законодавчого врегулювання, а також від національних потреб: не можна не звернути увагу, що США як лідер інноваційного розвитку та економічного зростання має досить зручне та досконале правове регулювання видачі охоронних документів на винаходи відносно з іншими аналізованими країнами.

Разом з тим, спрощення правової охорони винаходів (корисних моделей) відбувається у окремих країнах, законодавство яких було предметом дослідження. Зокрема, це проявляється у відсутності законодавчих норм щодо видачі патентів на корисні моделі. Видача виключно патентів на винаходи пояснюється, з одного боку, тим, що таким чином держави забезпечують повний пакет охорони прав винахідника, а з іншого боку, унеможливають так звану «швидку охорону», яка ще й набагато дешевша.

---

¹²² The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.

2.2. Правові механізми охорони промислових зразків у Франції, Німеччині, Великій Британії та Сполучених Штатах Америки

Правова охорона промислових зразків у Франції передбачена положеннями Кодексу інтелектуальної власності Франції. Так, відповідно до статті R511-2 Глави I Книги V Кодексу інтелектуальної власності правовій охороні підлягають промислові зразки в галузях гравюри, ювелірної справи, золотарства, виготовлення бронзи та суміжних галузей, вишивки, виробництва мережив, шовку, стрічок, тканин і текстильних матеріалів, ливарних цехів, скляного посуду в пляшках, меблів, кераміка, кришталевий посуд, морозиво, столові та скляні вироби, оббивка-оздоблення, меблеві тканини, гобелени та килими, виробництво більярдних та суміжних галузей, виробництво шпалер, хутра та шкір, біжутерія всіх видів та суміжні галузі, літографський друк, шкіряні вироби, обшивка, дорожні товари всіх видів, шорно-сідельні вироби та всі пов'язані з ними галузі¹²³.

Заявка на реєстрацію промислового зразка подається до головного офісу Національного інституту промислової власності або надсилається туди поштою чи будь-яким способом дистанційної передачі на умовах, визначених рішенням його Генерального директора. Датою подання є дата надходження заявки до штаб-квартири інституту¹²⁴.

При цьому, якщо заявник не має місця проживання або зареєстрованого офісу в державі-члені Європейського Союзу або в державі-учасниці Угоди про формування Єдиного економічного простору, він повинен протягом терміну, встановленого установою, представити агента, що буде представляти його інтереси у INPI.

Претензія на пріоритетне право, пов'язане з попередньою іноземною заявкою, у зв'язку з поданням у Франції, передбачає зобов'язання надіслати до Національного інституту промислової власності протягом трьох місяців після

---

¹²³ Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.

¹²⁴ Там само.

подання у Франції офіційну копію попередньої заявки та, якщо це застосовано, обґрунтування права вимагати пріоритету.

Якщо цей обов'язок не виконується та особа не надсилає копію попередньої заявки, вимога про право пріоритету оголошується неприйнятною¹²⁵. Те ж саме стосується випадків, коли з переданих документів випливає, що дата попередньої заявки передує даті заявки у Франції більш ніж на шість місяців або що репродукції, додані до заявки у Франції, не відповідають даті попередньої заявки¹²⁶.

Заявка на реєстрацію може бути відкликана до початку технічної підготовки, необхідної для публікації¹²⁷.

Рішення щодо заяви про реєстрацію приймається протягом шести місяців.

Національний інститут промислової власності веде Національний реєстр промислових зразків.

Охорона промислових зразків набирає чинності з дати подання заявки та триває протягом п'ятирічного періоду, який може бути неодноразово продовжений на п'ятирічний період максимум до двадцяти п'яти років.

Промислові зразки, заявки на які подані до 1 жовтня 2001 року, залишаються захищеними без можливості продовження протягом двадцяти п'яти років з дати їх подання. Зразки або моделі, захист яких було продовжено до 1 жовтня 2001 року на наступний період у двадцять п'ять років, залишаються під захистом до закінчення цього періоду¹²⁸.

Крім національної процедури охорони промислових зразків, у Франції наявна процедура, передбачена Гаазькою угодою про міжнародну реєстрацію промислових зразків¹²⁹.

Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків передбачає, що заявник має можливість отримати охорону промислового зразка в обраних

---

¹²⁵ Там само.

¹²⁶ Там само.

¹²⁷ Там само.

¹²⁸ Там само.

¹²⁹ Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків від 28 листопада 1960 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_132#Text.

ним країнах або у всіх країнах-учасницях Гаазької угоди одночасно, шляхом подання однієї заявки через національне відомство (Національний інститут промислової власності Франції) або через ВОІВ. До країн учасниць Гаазької угоди із досліджуваних країн також належить Німеччина. Міжнародна реєстрація промислових зразків за Гаазькою системою передбачає таку саму процедуру як і при подачі національних заявок. Оплата мит здійснюється заявником на розрахунковий рахунок ВОІВ (Всесвітньої організації інтелектуальної власності).

Промислові зразки у Німеччині підлягають охороні відповідно до профільного Закону про правову охорону промислових зразків (Design Law - DesignG), опублікованого 24 лютого 2014 року (BGBl. I, стор. 122), останні зміни внесено статтею 10 Закону від 10 серпня 2021 року (BGBl. I, стор. 3490)¹³⁰ та Розпорядження про реалізацію Закону про промислові зразки (Постанова про промислові зразки - DesignV), 2 січня 2014 року (BGBl. I, стор. 18), до якого останні зміни внесено статтею 11, параграф 2 закону від 10 серпня 2021 року (BGBl. I, стор. 3490).

Зареєстровані зразки захищають зовнішній вигляд промислових або ручних виробів, таких як: одяг, меблі, транспортні засоби, тканини, прикраси або графічні символи. Частини продуктів також можуть бути захищені як зареєстрований промисловий зразок, наприклад, підошва спортивного взуття або кришка письмового приладдя¹³¹.

Відповідно до параграфу 1 Закону про правову охорону промислових зразків промисловим зразком (дизайном) є двовимірний або тривимірний вигляд цілого або частини виробу, що є поєднанням, зокрема, характеристик ліній, контурів, кольорів, форми, текстури поверхні або матеріалів самого виробу чи його оздоблення. Продуктом є будь-який промисловий або ремісничий предмет,

---

¹³⁰ Designgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 24. Februar 2014 (BGBl. I S. 122), das zuletzt durch Artikel 10 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/geschmmsg_2004/BJNR039010004.html.

¹³¹ Designschutz: Eingetragene Designs schützen die Erscheinungsform Ihrer Produkte. URL: <https://www.dpma.de/designs/schutz/index.html>.

включаючи упаковку, деталі, графічні символи та друкарські символи, а також частини, призначені для складання в складний продукт; комп'ютерна програма не вважається продуктом¹³².

Промисловий зразок, який є новим і має індивідуальний характер, охороняється як зареєстрований зразок. Промисловий зразок вважається новим, якщо ідентичний зразок не було розкрито до дати подання. Конструкції вважаються ідентичними, якщо їх характеристики відрізняються лише незначними деталями. Промисловий зразок має індивідуальний характер, якщо загальне враження, яке він справляє на поінформованого користувача, відрізняється від загального враження, яке справляє на цього користувача інший промисловий зразок, розкритий до дати подання. При оцінці індивідуального характеру враховується ступінь творчої свободи дизайнера в розробці задуму (параграф 2 Закону про правову охорону дизайну)¹³³.

Відповідно до параграфу 11 Закону заявка на внесення зразка до реєстру повинна бути подана до Німецького відомства патентів і торговельних марок. Заявку також можна подати через центр патентної інформації, якщо Федеральне міністерство юстиції та захисту прав споживачів призначило це відомство приймати заявки на промислові зразки у Федеральному бюлетені законів¹³⁴. Законом також передбачена можливість подання колективної заявки для охорони одного промислового зразка.

На першому етапі Німецьке відомство з патентів і торговельних марок DPMA уточнює, чи отримано всю інформацію та документи, необхідні для подання заявки. Має бути доступна інформація про заявника, відтворення промислового зразка та інформація про продукт. Визначається, чи відповідає заявка вимогам законодавства, зокрема, чи відповідає представництво формальним вимогам. Крім того, конструкторське бюро перевіряє, чи можна

---

¹³² Designgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 24. Februar 2014 (BGBl. I S. 122), das zuletzt durch Artikel 10 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/geschmmg_2004/BJNR039010004.html.

¹³³ Там само.

¹³⁴ Там само.

зареєстрований промисловий зразок розробити, тобто чи відображає він конкретну форму та колір виробу. Загальні ідеї, концепції чи принципи промислового зразка не можуть бути захищені. Промисловий зразок повинен відповідати громадському порядку та моралі та не повинен використовувати державні герби чи інші знаки суспільного інтересу¹³⁵.

При цьому, DPMA не перевіряє, чи відповідає промисловий зразок, на який подано заявку, вимогам новизни та індивідуального характеру. Ці вимоги захисту перевіряються лише у випадку спору в цивільному суді або при розгляді недійсності у відділі дизайну DPMA. Якщо заявка відповідає вимогам законодавства, промисловий зразок буде внесено до реєстру, який веде DPMA. Саме з цього моменту виникає охорона на промисловий зразок.

Зареєстрований промисловий зразок надає тимчасову монополію на зовнішній вигляд, тобто зовнішню форму та колір продукту. Зображення зразка, подані разом із заявкою, визначають предмет і обсяг права власності, а тому мають центральне значення. Захищено лише те, що видно з ілюстрацій. Промислові зразки можуть бути зареєстровані компаніями або приватними особами¹³⁶.

Зареєстрований промисловий зразок охороняється протягом максимум 25 років з дати подання заявки. Захист підтримується шляхом сплати плати за обслуговування за 6-й-10-й, 11-й-15-й, 16-й-20-й і за 21-й-25-й роки терміну дії охорони¹³⁷.

Досліджуючи правову охорону промислових зразків у Великій Британії, в першу чергу, варто назвати законодавство, яким врегульовано дане питання. Так, Закон про зареєстровані промислові зразки 1949 року є чинним законом про реєстрацію промислових зразків і захист зареєстрованих промислових зразків у

---

¹³⁵ Там само.

¹³⁶ Prüfung und Eintragung: Was prüft die Designstelle? URL: https://www.dpma.de/designs/pruefung_eintragung/index.html.

¹³⁷ Designgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 24. Februar 2014 (BGBl. I S. 122), das zuletzt durch Artikel 10 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/geschmng_2004/BJNR039010004.html.

Великобританії¹³⁸, Правила зареєстрованих зразків 2006 року (останні поправки набули чинності 1 січня 2021 року та включають зміни, внесені відповідно до правил виходу з ЄС)¹³⁹, розділи 213-264 Закону про авторське право, зразки та патенти 1988 року («CDPA») стосуються незареєстрованих прав у Великобританії на промислові зразки¹⁴⁰, практичний посібник «Зареєстрована практика експертизи промислових зразків»¹⁴¹.

Відповідно до частин 1-2 статті 1 Закону про зареєстровані промислові зразки 1949 року промисловий зразок може бути зареєстрований відповідно до цього Закону за умови дотримання положень цього Закону після подання заявки на реєстрацію.

У цьому Законі «промисловий зразок» означає зовнішній вигляд цілого продукту або його частини, що є результатом особливостей, зокрема: ліній, контурів, кольорів, форми, текстури або матеріалів виробу чи його орнаментів¹⁴².

Вимога новизни та індивідуального характеру наведена в статті 2 Закону про зареєстровані промислові зразки 1949 року. Так, промисловий зразок охороняється правом на зареєстрований зразок тією мірою, якою він є новим і має індивідуальний характер.

Промисловий зразок є новим, якщо немає ідентичного промислового зразка або промислового зразка, характеристики якого відрізняються лише несуттєвими деталями, які були оприлюднені до відповідної дати подання заявки.

Промисловий зразок має індивідуальний характер, якщо загальне враження, яке він справляє на поінформованого користувача, відрізняється від загального

---

¹³⁸ The Registered Designs Act 1949 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1070438/consolidated-registered-designs-act-1949.pdf.

¹³⁹ Registered Designs Rules 2006 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1070440/consolidated-registered-design-rules-2006.pdf.

¹⁴⁰ Design right sections: Copyright, Designs and Patents Act 1988. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/design-right-sections-copyright-designs-and-patents-act-1988>.

¹⁴¹ Registered Designs Examination Practice: Guidance. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/registered-designs-examination-practice>.

¹⁴² The Registered Designs Act 1949 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1070438/consolidated-registered-designs-act-1949.pdf.

враження, яке справляє на такого користувача будь-який промисловий зразок, який раніше був доступний для громадськості на відповідну дату.

Для цілей цього розділу промисловий зразок був оприлюднений до відповідної дати, якщо: (а) він був опублікований (після реєстрації чи іншим чином), показаний на виставках, використаний у торгівлі або іншим чином оприлюднений до цієї дати; і (б) оприлюднення не підпадає під розділ (б).

Розкриття інформації підпадає під дію цього розділу (б), якщо:

(а) вона не могла стати відомою до відповідної дати в ході звичайної діяльності особам, які ведуть бізнес у географічній зоні, що включає Сполучене Королівство та Європейську економічну зону, і спеціалізуються у відповідному секторі;

(б) воно було зроблено особі, відмінній від дизайнера, або будь-якого його правонаступника на умовах конфіденційності (явної чи неявної);

(с) він був створений дизайнером або будь-яким його правонаступником протягом 12 місяців, що безпосередньо передують відповідній даті;

(д) воно було зроблено іншою особою, ніж дизайнер, або будь-яким його правонаступником, протягом 12 місяців, що безпосередньо передують відповідній даті, внаслідок наданої інформації чи інших дій, вжитих дизайнером або будь-яким його правонаступником; або

(е) це було зроблено протягом 12 місяців після відповідної дати як наслідок зловживання по відношенню до дизайнера або будь-якого його правонаступника¹⁴³.

Промисловий зразок, застосований або включений до продукту, який є складовою частиною комплексного продукту, вважається новим і має індивідуальний характер, якщо складова частина після того, як вона була включена в складний продукт, залишається видимою під час нормального використання складного продукту; і тією мірою, якою ті видимі характеристики складової частини самі по собі є новими та мають індивідуальний характер¹⁴⁴.

---

¹⁴³ Там само.

¹⁴⁴ Там само.

Конструкція чогось може включати одне або декілька з наступного: фізична форма, конфігурація (або як різні частини конструкції розташовані разом); краса або колір; візерунок тощо.

Не можна зареєструвати як промисловий зразок: образливі матеріали, наприклад, лайливі слова або порнографічні зображення; проекти з використанням національних прапорів, на використання яких творець не має дозволу; промислові зразки з використанням офіційних емблем або відмітних знаків, наприклад, олімпійських кілець або гербів; функціональність конструкції, наприклад стілець, який складається швидше, ніж інші подібні¹⁴⁵.

Заявка на реєстрацію промислового зразка подається до Патентного відомства в установленому порядку. Заявка на реєстрацію промислового зразка, якщо існує національне незареєстроване право на зразок, подається особою, яка заявляє, що є власником права на зразок.

Право на зареєстрований зразок зберігається протягом п'яти років від дати реєстрації зразка. Період, протягом якого діє право, може бути продовжений на другий, третій, четвертий і п'ятий періоди тривалістю п'ять років шляхом звернення до реєстратора з проханням про продовження та сплати встановленого збору за продовження.

Реєстрація зразка надає зареєстрованому власнику виключне право використовувати промисловий зразок і будь-який інший промисловий зразок, який не справляє на поінформованого користувача іншого загального враження.

Реєстратор надає свідоцтво про реєстрацію за встановленою формою зареєстрованому власнику промислового зразка під час реєстрації¹⁴⁶.

Відповідно до законодавства Сполучених Штатів Америки промисловий зразок складається з візуальних декоративних характеристик, втілених у виробі або нанесених на нього. Оскільки промисловий зразок проявляється у зовнішньому вигляді, предмет заявки на патент на промисловий зразок може

---

¹⁴⁵ Register a design: Intellectual Property Office. URL: <https://www.gov.uk/register-a-design>.

¹⁴⁶ The Registered Designs Act 1949 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1070438/consolidated-registered-designs-act-1949.pdf.

стосуватися конфігурації або форми виробу, орнаменту поверхні, нанесеного на виріб, або поєднання конфігурації та орнаменту поверхні. Дизайн поверхневого орнаменту невіддільний від виробу, на який він нанесений, і не може існувати окремо. Це повинен бути певний малюнок поверхневого орнаменту, нанесеного на виріб¹⁴⁷.

Бюро патентів і торговельних марок США (USPTO) розглядає заявки та видає патенти на винаходи, якщо заявники мають на них право. Закон про патенти передбачає видачу патентів на промисловий зразок будь-якій особі, яка винайшла будь-який новий, оригінальний та декоративний промисловий зразок для виробу. Патент на промисловий зразок захищає лише зовнішній вигляд виробу, а не структурні особливості. Основні закони (Кодекс Сполучених Штатів - USC), які регулюють патенти на зразки: 35 USC 171, 35 USC 172, 35 USC 173, 35 USC 102, 35 USC 103, 35 USC 112, 35 USC 132.

Правила (Кодекс федеральних нормативних актів - CFR), що стосуються розкриття креслень у заявці на патент на промисловий зразок, такі: 37 CFR § 1.84, 37 CFR § 1.152, 37 CFR § 1.121.

Загалом, «патент на винахід» захищає спосіб використання та роботи виробу (35 USC 101), тоді як «патент на промисловий зразок» захищає те, як виглядає виріб (35 USC 171)¹⁴⁸. На виріб можна отримати як патенти на промисловий зразок, так і патенти на винахід, якщо винахід полягає як у певній корисності, так і в декоративному вигляді. У той час як патенти на винахід і промисловий зразок надають юридично окремий захист, корисність і декоративність виробу непросто розділити. Вироби можуть одночасно мати як функціональні, так і декоративні характеристики¹⁴⁹.

Зразок виробу, який продиктований головним чином функцією виробу та не має декоративності, не є належним об'єктом для захисту відповідно до розділу

---

¹⁴⁷ Design Patent Application Guide: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/types-patent-applications/design-patent-application-guide#def>.

¹⁴⁸ The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.

¹⁴⁹ Design Patent Application Guide: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/types-patent-applications/design-patent-application-guide#def>.

35 USC 171. Зокрема, якщо на момент створення дизайну не було унікальної чи відмінної форми або зовнішній вигляд виробу не продиктований функцією, яку він виконує, дизайну бракує декоративності, він не є належним предметом заявки на патент на промисловий зразок. Крім того, розділ 35 USC 171 вимагає, щоб патентоздатний промисловий зразок мав бути «оригінальним». Очевидно, що промисловий зразок, який імітує добре відомий або природний об'єкт чи особу, не є оригінальним, як того вимагає закон. Крім того, об'єкт, який можна вважати образливим для будь-якої раси, релігії, статі, етнічної групи чи національності, не є належним об'єктом для заявки на патент на зразок (35 USC 171 і 37 CFR § 1.3)¹⁵⁰.

Відповідно до розділу 35 USC 102 (дія якого поширюється як на патенти на винаходи, так і на патенти на промислові зразки): особа має право на патент, за винятком якщо: (а) винахід був відомий або використовувався іншими в цій країні, або запатентований чи описаний у друкованому виданні в цій країні або за кордоном до його винаходу заявником на патент, або (b) винахід було запатентовано чи описано в друкованому виданні в цій країні або за кордоном або в публічному користуванні чи продажу в цій країні більш ніж за один рік до дати подання заявки на патент у Сполучених Штатах, або (c) він відмовився від винаходу, або (d) винахід був вперше запатентований, чи був предметом отримання свідоцтва автора заявником, його законними представниками чи правонаступниками в іноземній країні до дати подання заявки на патент у цій країні, поданій більш ніж за 12 місяців до подання заявки в Сполучених Штатах, або (f) він сам не винайшов предмет, який хоче запатентувати тощо¹⁵¹.

Як бачимо, умовою патентоздатності промислового зразка у Сполучених Штатах Америки є новизна.

При поданні заявки на патент на промисловий зразок заявник повинен заплатити збори за подання заявки, за здійснення пошуку та за експертизу.

---

¹⁵⁰ The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.

¹⁵¹ Там само.

Підготовка заявки на патент на промисловий зразок і ведення провадження в USPTO для отримання патенту є справою, яка потребує знання патентного законодавства та правил, а також практики та процедур Бюро патентів і торговельних марок. Патентний повірений або агент, який пройшов спеціальну підготовку в цій галузі, найкраще зможе забезпечити найбільший патентний захист, на який заявник має право.

Основне значення в заявці на патент на промисловий зразок має розкриття креслення, яке ілюструє заявлений зразок. На відміну від заявки на патент на винахід, де «претензія» описує винахід у розгорнутому письмовому поясненні, претензія в заявці на патент на зразок захищає загальний візуальний вигляд конструкції, «описаної» на кресленнях. Важливо, щоб заявник надав набір креслень (або фотографій) найвищої якості, які відповідають правилам і стандартам, відтвореним у законодавстві. Зміни, внесені до цих креслень після подання заявки, можуть створити новий зразок, що не дозволено законом (35 USC 132)¹⁵². В інтересах заявника переконатися, що креслення є чітким і повним до подання заявки.

Коли відомство отримує повну заявку на патент на промисловий зразок разом із відповідним збором за подання, їй присвоюється номер заявки та дата подання. «Квитанція про подання», що містить цю інформацію, надсилається заявнику.

Власне «експертиза» передбачає перевірку дотримання формальностей, забезпечення повноти розкриття креслення та порівняння заявленого об'єкта з «рівнем техніки». «Попередній рівень техніки» складається з виданих патентів і опублікованих матеріалів. Якщо заявлений об'єкт буде визнаний патентоздатним, заявку буде «погоджено», а заявнику будуть надані інструкції щодо завершення процесу для надання дозволу на видачу патенту.

Експерт може відхилити заявку, якщо інформацію, подану заявником про виріб, неможливо зрозуміти або вона є неповною, або якщо посилання чи

---

¹⁵² Design Patent Application Guide: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/types-patent-applications/design-patent-application-guide#def>.

комбінація посилянь, знайдених у попередньому рівні техніки, показує, що заявлений зразок не підлягає патентуванню. Після цього експерт видає постанову від імені Бюро з детальним описом відхилень та вирішенням істотних питань, які впливають на патентоспроможність. Постанова також може містити пропозиції експерта щодо внесення змін до заявки.

Після подання відповіді на постанову Бюро заявку буде повторно розглянуто та додатково досліджено з огляду на зауваження заявника та будь-які поправки, зазначені у відповіді. Якщо надані заявником пояснення переконують експерта у тому, що промисловий зразок є патентоздатним, експерт відкликає відхилення заявки та приймає позитивне рішення. В іншому випадку, він приймає остаточне рішення про повернення заявки без задоволення. Заявник може подати апеляцію до Патентної судової та апеляційної ради (РТАВ) після отримання остаточної відмови¹⁵³.

Патент на промислові зразки видається на термін 15 років, що починається від дати видачі патенту (розділ 35 USC 173)¹⁵⁴.

Таким чином, детальний аналіз законодавства іноземних держав у сфері видачі патенту на промисловий зразок дає підстави для висновку, що видача патенту на промисловий зразок відбувається за дещо спрощеною процедурою, ніж видача патенту на винахід (корисну модель). Разом з тим, максимальний строк охорони промислового зразка у досліджуваних країнах варіюється від 15 до 25 років. Неможливо не звернути увагу на той факт, що спрощення відбувається і у правовому регулюванні, зокрема, законодавством не передбачено пріоритетність заявки на промисловий зразок, основна увага приділяється ілюстраціям промислового зразка, поданим до відповідного патентного відомства країни.

---

¹⁵³ Там само.

¹⁵⁴ The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.

**Розділ III. Загальнотеоретичні аспекти відмінностей у регулюванні
правової охорони винаходів (корисних моделей, промислових зразків)
окремих держав світу та України та пропозиції внесення змін до
національного законодавства**

Наразі, коли Україна отримала статус кандидата у члени Європейського Союзу, особливо актуальним є проведення порівняльного аналізу систем охорони прав на винаходи (корисні моделі, промислові зразки) в нашій державі та деяких держав світу з метою перейняття найбільш прогресивних ідей Україною та запровадження їх у правовій системі. На сьогодні, проаналізовані в дослідженні держави є європейськими (Франція, Федеративна Республіка Німеччина) та світовими (США, Велика Британія) лідерами як за рівнем політичного впливу, так і за рівнем охорони прав людини загалом та прав на об'єкти патентного права зокрема.

Водночас, суспільні відносини у заданій сфері постійно розвиваються, технічний розвиток не стоїть на місці, що викликає потребу у швидких законодавчих змінах. Саме тому, магістерське дослідження побудоване на вивченні особливостей правового регулювання кількох країн для того, щоб запропонувати дієві зміни до чинного законодавства України, спрямовані не лише на спрощення процесу, а в першу чергу на дієвість охоронних механізмів прав власника патенту.

Варто розпочати із основи, якою є нормативна складова. Так, як можна помітити із аналізу законодавства іноземних держав, у Франції основним актом, що регулює питання патентного права, є Кодекс інтелектуальної власності Франції, у Великій Британії увага надається Закону про патенти, у Сполучених Штатах Америки регулюючим актом є Патентний закон, кодифікований у розділі 35 Кодексу США. У той же час, в Україні питання розгляду заявки та видачі, продовження дії охоронних документів, регламентація прав творців, сплата зборів регламентується масивом національного законодавства різної сили. Саме така нормативна складова вимагає чіткого знання законодавства та суттєво унеможлиблює забезпечення охорони прав на об'єкти патентного права осіб, які

не стикалися із означеним питання. На нашу думку, реалізація права творців є суттєво ускладненою: особа не може чітко передбачити наслідки тієї чи іншої дії в процесі забезпечення охорони на винахід (корисну модель, промисловий зразок), що є негативним явищем. Відтак, наша позиція проявляється у тому, що українське законодавство у сфері регулювання патентних прав повинно бути кодифіковане в один законодавчий акт, як наприклад, це зроблено у Сполучених Штатах Америки, де приймається закон окремо, але він при цьому кодифікується у кодекс США.

Що стосується Національного органу інтелектуальної власності, неможливо не звернути увагу, що хоч і досить чітко визначено як назву, так і повноваження цього органу в Україні, однак існує чимало нормативно-правових актів, в яких існують посилання на назви органу, що існували раніше. На нашу думку, така ситуація є неприпустимою у правовій державі та є порушенням принципу правової визначеності. Особливо актуальним це питання постає зараз, коли головним напрямком держави повинно бути залучення науковців та винахідників, інвестицій із-за кордону для підтримання національної економіки у воєнний час, а також пришвидшення післявоєнної відбудови. Крім того, саме зараз є можливість у законодавця внести зміни у законодавство, оскільки було передано повноваження НОІВ до новоствореного органу УКРНОІВІ. Але поки залишається ситуація, коли винахідник, який потенційно хотів би отримати охоронні документи в Україні, не зможе навіть однозначно самостійно визначити, який же орган повинен приймати заявку на охоронний документ.

У способі закріплення видів об'єктів, на які може бути надана правова охорона, український законодавець пішов за принципом: «дозволено все, що прямо не заборонено законом». Достатньо чітко та недвозначно у частині 3 статті 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» наводиться перелік об'єктів, на які не поширюється правова охорона як на винаходи (корисні моделі).

Звертаючись до правового регулювання новизни винаходу (корисної моделі), звертаємо увагу, що у Франції немає положення про можливість

отримання охоронних документів на винахід, який вже був оприлюднений, навіть якщо таке розкриття зроблено самим же автором. Таке положення скоріше є винятком, аніж правилом, оскільки в інших досліджуваних країнах дозволяється оприлюднення винаходу не раніше ніж за 6 місяців, зокрема, демонстрація винаходу на виставках, або ж не береться до уваги розкриття, якщо винахід було розкрито недобросовісно. В Україні ж дозволяється розкриття інформації про винахід протягом 6 місяців до дати подання заявки. При цьому зазначається, що обов'язок доведення обставин розкриття інформації покладається на особу, заінтересовану у застосуванні цієї частини. Таке формулювання видається нам недостатньо чітким, щоб гарантувати права авторів та забезпечувати очікуваний результат для винахідника, що звертається за правовою охороною. На нашу думку, було б доречно внести зміни в цій частині до національного законодавства із врахуванням положень законодавства Великої Британії.

Враховуючи, що наразі Україна поки ще не рахується зразковою у сфері використання авторських прав, вважаємо, що досить позитивним нововведенням було б запровадження інструменту на зразок конверта Соло, що існує у Франції.

Що ж стосується порівняльного аналізу пріоритету попередніх заявок, то варто зауважити, що наразі стаття 15 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» викладена із змінами, внесеними у 2020 році у ході так званої патентної реформи. Аналізуючи чинну редакцію статті та порівнюючи її із законодавством проаналізованих нами держав, приходимо до висновку, що наразі законодавець у цій частині привів національне регулювання питання пріоритету попередньої заявки до законодавства провідних країн.

Як показує аналіз законодавства іноземних держав питання представництва у патентному відомстві регулюється по-різному. Зокрема, у Франції нерезиденти не можуть самостійно подавати заявку та здійснювати інші необхідні дії для отримання охоронного документа, у цій країні обов'язковим є представництво. У Федеративній республіці Німеччина навіть нерезиденти можуть самостійно брати участь у процедурі отримання документа на підтвердження прав на

винахід у випадку, якщо така особа є адвокатом або патентним повіреним, який уповноважений представляти інтереси в провадженні в Німецькому відомстві патентів і торговельних марок. На практиці таке формулювання зводиться до заборони. У Великій Британії та США на законодавчому рівні відсутні жодні заборони – будь-хто може самостійно подати заявку та представляти свої інтереси у відомствах. Проте у силу законодавчих та процедурних особливостей на сайтах цих відомств все ж розміщено рекомендацію звернутися за професійною допомогою для отримання належного рівня охорони. У цей же час, український законодавець забороняє самопредставництво у випадку подання заявки іноземцями та особами без громадянства, які проживають чи мають постійне місцезнаходження поза межами України. З одного боку, таким чином забезпечується видача охоронного документа, що забезпечує реальну охорону прав винахідника. З іншого боку, зменшується кількість заявок на отримання охоронного документа.

Загалом процедура розгляду заявки на патент зводиться в усіх досліджуваних країнах до таких основних кроків, як подання заявки на патент, формальна експертиза (перевірка заявки на дотримання вимог) та патентний пошук, кваліфікаційна експертиза (перевірка дотримання умов патентоздатності), публікація відомостей та видача патенту.

Разом з тим, у Франції не проводиться кваліфікаційна експертиза, патент видається на основі результатів формальної експертизи та патентного пошуку.

У Німеччині кваліфікаційна експертиза проводиться виключно за заявою на експертизу та після сплати збору. Стадія пошуку не є обов'язковою, однак рекомендується подавати заяву про проведення пошуку перед здійсненням кваліфікаційної експертизи, щоб оцінити шанси на отримання патенту.

У США експертиза включає одночасно і відповідність заявки формальним вимогам, і проведення пошуку для перевірки патентоздатності винаходу.

В Україні процедура включає патентний пошук та кваліфікаційну експертизу, формальна експертиза здійснюється власне при поданні заявки. Разом з тим, патентний пошук у повному вигляді може не проводитися, зокрема,

у випадку надання заявником звіту про пошук, здійсненим Міжнародним пошуковим органом. Відтак, Україна перейняла загальні стандарти процедури розгляду заявки на патент, що включає при цьому весь комплекс необхідних заходів.

Строк чинності патентів на винахід відраховується по-різному у досліджуваних країнах, однак це не впливає на максимальний строк захисту, який триває 20 років.

Аналізуючи термін розгляду заявки на патент та видачі патенту, помічаємо, що виключно патентне відомство Великої Британії публікує інформацію щодо приблизних термінів проходження кожної стадії заявником, при цьому загальний строк перевищує 2,5 роки. Відтак, варто відзначити, що хоч Україну і критикують у даному аспекті, однак провідні країни не показують кращих результатів по строках видачі патентів.

Звертаючи увагу на патенти (свідоцтва) на корисну модель, зазначимо, що підлягає критиці сам факт такої видачі. Так, ні законодавством Великої Британії, ні законодавством Сполучених Штатів Америки не передбачена видача патенту на корисну моделі. Ознаменовано це тим, що при видачі свідоцтва на корисну модель не перевіряється заявка на відповідність умовам патентування (відсутність стадії експертизи та патентного пошуку), що сприяє частому порушенню прав справжнього винахідника об'єкта інтелектуальної власності. Звичайно, дійсний винахідник має право на оскарження патенту на корисну модель, а в майбутньому, можливо, навіть отримає правову охорону на свій об'єкт. Проте, така процедура досить довга та не завжди передбачає позитивний результат для власника винаходу, не говорячи вже про матеріальну складову.

З іншої сторони, якщо справжній власник звернеться за так званою «швидкою охороною», завжди можливе зловживання від тих же конкурентів, які можуть оскаржити видачу патенту на корисну модель.

Звичайно, патенти (свідоцтва) на корисну модель мають і позитивні сторони. У першу чергу, до них належить швидкість розгляду заявки та видачі патенту, яка триває близько кількох місяців, тоді як заявка на патент

розглядається упродовж кількох років, а також вартість отримання охоронного документа на корисну модель.

Власне, термін правової охорони, що надає патент (свідоцтво) на корисну модель складає: 10 років у Франції та Німеччині, що не відрізняється від строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель в Україні. При цьому, у Німеччині надається охорона на 3 роки із можливістю продовження до 10 років.

Умовами патентоздатності корисної моделі у Франції є новизна та промислова придатність, у Німеччині – новизна, винахідницький рівень та промислова придатність. Разом з тим, автор дослідження ставиться критично до таких законодавчих положень, оскільки відповідність об'єкта охорони цим умовам можна перевірити лише на стадії оскарження патента на корисну модель, але аж ніяк на стадії розгляду заявки та видачі патенту.

Перелік об'єктів, які можуть охоронятися як промислові зразки (або як в оригіналі англomовних джерел – *desins*) у Франції досить широкий та неконкретизований. У Кодексі інтелектуальної власності Франції фактично наведені галузі, в яких промисловий зразок може отримати правову охорону.

Конкретизованіше це питання висвітлено в законодавстві ФРН, де законодавець виходить не зі сфер, а з визначення самого промислового зразка (подібним чином пішов законодавець Великої Британії).

Водночас, законодавець США навів чітку різницю між патентом на винахід та патентом на промисловий зразок та об'єктами, на охорону яких вони спрямовані.

Україна, у свою чергу, пішла способом наведення чіткого визначення промислового зразка через його зовнішнє сприйняття, що, на нашу думку, є позитивним. Крім того, перераховано об'єкти, які не можуть одержати правову охорону як промислові зразки.

Недоліком українського законодавства є те, що стаття 5 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» не містить заборони реєстрації промислового зразка, що є образливим для певної групи, раси, національності,

статі, містить слова, що мають негативний, образливий підтекст, нецензурні висловлювання, або ж національні символи та назви. Ми глибоко переконані, що такі доповнення необхідні для належного регулювання питання розгляду заявки та видачі свідоцтва на промисловий зразок.

Промислові зразки у проаналізованих країнах охороняються упродовж п'ятирічного періоду, який може бути неодноразово продовжений на п'ятирічний період максимум до двадцяти п'яти років, що відповідає практиці, сформованій у нашій державі.

Що стосується критеріїв охороноздатності промислового зразка, то законодавець України виконав зобов'язання, взяті у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, прописавши навіть поняття новизни та індивідуального характеру промислового зразка. При цьому, як нами вище було зазначено при порівняльному аналізі процедури розгляду заявок на корисну модель, так і щодо заявою на промисловий зразок проводиться лише формальна експертиза заявки. Тобто, фактично патентне відомство при розгляді заявки не перевіряє її на відповідність умовам патентоздатності. Така процедура відбувається виключно у випадку оскарження видачі патенту (свідоцтва) на промисловий зразок.

У Сполучених Штатах Америки, на противагу наведеному вище підходу, на стадії розгляду заявки проводиться пошук та експертиза. Патентне відомство при розгляді заявки особливу увагу приділяє кресленням, які відображають зовнішній вигляд промислового зразка, внесення змін в такі креслення не дозволяється. А термін дії патента на промисловий зразок становить 15 років, що обумовлено активним розвитком суспільних відносин та, відповідно, необхідність змін в суспільстві, використанням елементів зареєстрованих зразків у нових дизайнах. Не випадково США є лідером за видачею патентів не лише на винаходи, а й промислові зразки.

Тим не менше, автор дослідження переконаний, що наразі Україна не може скорочувати термін правової охорони промислових зразків, оскільки такі зміни

не відповідатимуть рівню розвитку суспільних відносин. Навпаки, для приваблення нових інвесторів, дослідників, варто створити максимально комфортні умови охорони та захисту їх прав та законних інтересів.

Таким чином, патент є універсальним охоронним документом, що гарантує власнику забезпечення його прав на винахід та створює правові механізми боротьби із порушеннями. Україна досить суттєво удосконалила національне законодавства в аспекті досліджуваної тематики та, як ми переконалися, може конкурувати із провідними країнами Європи та світу. Однак, неможливо не зазначити, що немає межі досконалості, а тому вважаємо за необхідне впровадження окремих особливостей у правову систему. Зокрема, вагомим кроком вперед буде з часом унеможливлення охорони винаходу як корисної моделі для забезпечення належного рівня охорони прав винахідників та унеможливлення зловживань недобросовісних конкурентів.

З іншого боку, наразі гонитва за наслідуванням окремих держав, що стали світовими лідерами у правовому регулюванні означеної сфери, буде негативним як для держави, ціллю якої повинно бути залучення нових інвестицій, а відповідно, створення всіх комфортних умов для розвитку як бізнесу, так і окремих винахідників (творців).

ВИСНОВКИ

Головною метою магістерського дослідження було проведення аналізу українського законодавства і законодавства Франції, Німеччини, Великої Британії, США та здійснення комплексної порівняльно-правової характеристики особливостей охорони прав винахідників (творців) на об'єкти патентного права. Отримані результати свідчать про наступні особливості та тенденції змін національного законодавства у сфері охорони винаходів (корисних моделей, промислових зразків):

1. Серед національних законодавчих актів, що регулюють охорону прав винахідників (творців) на об'єкти патентного права, виділяють Цивільний кодекс України, Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», Закон України «Про охорону прав на промислові зразки», а також понад 80 підзаконних актів, затверджених постановами Кабінету Міністрів або наказами відповідних центральних органів виконавчої влади, які прийняті на виконання та на деталізацію положень профільних законів у сфері патентного права.

2. Законодавством України чітко та детально регламентовано дії винахідника (автора промислового зразка) з метою реєстрації об'єкта права промислової власності. Перш за все суб'єктам права промислової власності слід переконаватися в наявності всіх умов патентоздатності створеного ними об'єкта, згодом подати заявку до відповідного уповноваженого органу та виконати інші обов'язкові умови для державної реєстрації об'єкта (сплатити збір тощо), обов'язково контролювати строк чинності виключних майнових прав та вчасно продовжувати його.

3. Патент України на винахід видається за результатами кваліфікаційної експертизи заявки на винахід, під час якої встановлюється відповідність винаходу умовам патентоздатності (новизні, винахідницькому рівню, промисловій придатності). Процесу видачі патенту на винахід притаманна також стадія патентного пошуку для встановлення рівня техніки. Патент України на корисну модель видається за результатами формальної експертизи, в ході якої встановлюється належність зазначеного у заявці об'єкта

до переліку об'єктів, які можуть бути визнані винаходами (корисними моделями), і відповідність заявки та її оформлення встановленим вимогам. Державна реєстрація промислового зразка здійснюється під відповідальність його власника за відповідність промислового зразка критеріям охороноздатності.

4. Патентне законодавство Франції має особливості регулювання патентних відносин при видачі патенту на винахід, що проявляються у неможливості отримання правової охорони на об'єкти, що були оприлюднені до дати подання заявки (навіть якщо оприлюднення мало місце на виставках), відсутністю стадії експертизи по суті, а також наявністю унікального інструмента – конверта Соло, який дозволяє творцю депонувати винахід і вказати певну дату його вмісту, але не надає право промислової власності.

5. Законодавство ФРН у сфері патентного права досить близьке до українського законодавства: наявні окремі закони та численна кількість підзаконних нормативно-правових актів, відсутність кодифікації. Особливістю законодавства ФРН є застереження, що патент не має чинності проти будь-кого, хто на момент подання заявки вже використав винахід у Німеччині або вчинив для цього необхідні дії. Останній має право використовувати винахід для потреб власного бізнесу у власних або сторонніх цехах, а дозвіл можна успадкувати або продати лише разом із бізнесом.

6. У Великій Британії процедура правового регулювання розгляду заявки на патент та видачі охоронного документа не є ускладненою. Саме тому, відсутня заборона для іноземців подавати заявку самостійно, хоч і рекомендується звернутися за професійною допомогою. Правова охорона винаходу як корисної моделі законодавством Великої Британії не передбачена.

7. У США особливості правового регулювання патентного права проявляються у тому, що подати патентну заяву та взаємодіяти із USPTO може винахідник самостійно, проте рівень охороноздатності такого патента може бути сумнівним: він не забезпечить належної охорони для винаходу. Якщо листування із патентним відомством відбувається через електронну пошту – не

справляються додаткові збори за розгляд паперових документів. Патент на корисну модель законодавством не передбачений.

8. Детальний аналіз законодавства іноземних держав у сфері видачі патенту на промисловий зразок дає підстави для висновку, що видача патенту на промисловий зразок відбувається за дещо спрощеною процедурою, ніж видача патенту на винахід (корисну модель). Разом з тим, максимальний строк охорони промислового зразка у досліджуваних країнах варіюється від 15 до 25 років. Неможливо не звернути увагу на той факт, що спрощення відбувається і в правовому регулюванні, зокрема, законодавством не передбачено пріоритетність заявки на промисловий зразок, основна увага приділяється ілюстраціям промислового зразка, поданим до відповідного патентного відомства країни.

9. Україна досить суттєво удосконалила національне законодавства у аспекті досліджуваної тематики та може конкурувати із провідними країнами Європи та світу, проте все ж таки сучасний стан законодавства України у сфері патентного права потребує деяких змін: у першу чергу, законодавство повинно бути кодифіковане в один законодавчий акт, як наприклад, це зроблено у Сполучених Штатах Америки, де приймається закон окремо, але він при цьому кодифікується у кодекс США.

10. Одним із формальних недоліків законодавства України є невідповідність назви НОІВ в підзаконних нормативних актах чинному законодавству, що є недопустимим для забезпечення реалізації принципу правової визначеності.

11. Частина 6 статті 7 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» потребує вдосконалення, а саме викладення наступним чином: «Не береться до уваги розкриття винаходу у випадку патенту чи заявки для патенту, якщо це відбувається у шестимісячний період, що безпосередньо передував даті подання заявки на патент або 1) розкриття інформації відбулося внаслідок того, що винахід був отриманий незаконно або з порушенням довіри будь-якої людини; 2) від винахідника або іншої особи, якій винахід було надано конфіденційно винахідником; 3) від будь-якої іншої особи, кому винахід було

довірено; 4) розголошення було здійснено з порушенням конфіденційності будь-якою особою, яка конфіденційно отримала інформацію від винахідника або від будь-якої іншої особи, якій вона була надана, або яка отримала її від винахідника; або 5) оприлюднення було зумовлено або зроблено внаслідок демонстрації винахідником винаходу на міжнародній виставці, а заявник під час подання заявки зазначив, що винахід було продемонстровано таким чином».

12. Недоліком українського законодавства є те, що стаття 5 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» не містить заборони реєстрації промислового зразка, що є образливим для певної групи, раси, національності, статі, містить слова, що мають негативний, образливий підтекст, нецензурні висловлювання, або ж національні символи та назви. Ми глибоко переконані, що такі доповнення необхідні для належного регулювання питання розгляду заявки та видачі свідоцтва на промисловий зразок.

13. У законодавство України слід внести зміни, які б надали іноземцям та особам без громадянства право самопредставництва у НОІВ. Таким чином, держава не створюватиме зайвих перешкод у процедурі отримання охоронних документів на винахід (корисну модель, промисловий зразок).

14. Що стосується корисної моделі, то вважаємо, що держава повинна поступово відходити від практики їх охорони в сторону її унеможливлення. Патент на винахід надає винахіднику абсолютний рівень правової охорони, у той час як патент на корисну модель є сферою зловживання, не завжди винахідник може зберегти своє майнове право на об'єкт, особливо якщо має справу з недобросовісними конкурентами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти України:

1. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків від 28 листопада 1960 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_132#Text.
2. Договір про патентну кооперацію від 19 червня 1979 року. Зібрання чинних міжнародних договорів України: Офіційне видання - Том 1: 1990-1991 рр. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001.
3. Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
4. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883. Зібрання чинних міжнародних договорів України: Офіційне видання - Том 1: 1990-1991 рр. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. року.
5. Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель: Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.03.2002 №197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0364-02#Text>.
6. Про затвердження Правил розгляду заявки на промисловий зразок: Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2002 року №198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0313-02#Text>.
7. Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель: Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 року №22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-01#Text>.
8. Про затвердження Правил складання та подання заявки на промисловий зразок: Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.02.2002 року №110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-02#Text>.
9. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32.

10. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 34.
11. Про приєднання України до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Гаазького акта, прийнятого 28 листопада 1960 року, та Женевського акта, прийнятого 2 липня 1999 року): Закон України від 17 січня 2002 року № 2992-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 21-22, ст.138.
12. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.

Нормативно-правові акти зарубіжних країн:

13. Arrêté du 19 septembre 1979 relatif aux modalités de dépôt des demandes de brevet d'invention et de certificat d'utilité et d'inscription au registre national des brevets. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000288567/>.
14. Code de la propriété intellectuelle. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069414/>.
15. Design right sections: Copyright, Designs and Patents Act 1988. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/design-right-sections-copyright-designs-and-patents-act-1988>.
16. Designgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 24. Februar 2014 (BGBl. I S. 122), das zuletzt durch Artikel 10 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/geschmng_2004/BJNR039010004.html.
17. Gebrauchsmustergesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 28. August 1986 (BGBl. I S. 1455), das zuletzt durch Artikel 3 des Gesetzes vom 10. August 2021 (BGBl. I S. 3490) geändert worden ist. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gebrmg/BJNR201300936.html>.
18. Gebrauchsmusterverordnung vom 11. Mai 2004 (BGBl. I S. 890), die zuletzt durch Artikel 2 der Verordnung vom 14. Juni 2022 (BGBl. I S. 878) geändert worden ist. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/gebrmv/BJNR089000004.html>.

19. Grant of patents and utility certificates: Guidelines for patent and utility certificate applications. URL: https://www.inpi.fr/sites/default/files/guidelines_for_patent_examination.pdf.
20. La délivrance des brevets et des certificats d'utilité: Directives brevets et certificats d'utilité. URL: https://www.inpi.fr/sites/default/files/DIRECTIVES_BREVETS_LIVRE1_INSTRUCATION%20DES%20DEMANDES_140422.pdf.
21. Livre II : Autres procédures: Directives brevets et certificats d'utilité. URL: https://www.inpi.fr/sites/default/files/directives_brevets_livre2_autres_07_01_21.pdf.
22. Parts 5 and 6 of the Copyright, Designs and Patents Act 1988 [Patents related sections] (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949853/consolidated-cdp-act-1988-parts-5-and-6.pdf.
23. Patentgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 16. Dezember 1980 (BGBl. 1981 I S. 1), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 30. August 2021 (BGBl. I S. 4074) geändert worden ist. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/patg/BJNR201170936.html#BJNR201170936BJNG000201360>.
24. Registered Designs Rules 2006 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1070440/consolidated-registered-design-rules-2006.pdf.
25. Règlement (CEE) No 1768/92 du Conseil du 18 juin 1992 concernant la création d'un certificat complémentaire de protection pour les médicaments. Journal officiel n° L 182 du 02/07/1992 p. 0001 – 0005, édition spéciale finnoise: chapitre 13 tome 23 p. 0078, édition spéciale suédoise: chapitre 13 tome 23 p. 0078. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992R1768:FR:HTML>.
26. The Patents Act 1977 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/950221/consolidated-patents-act-1977.pdf.
27. The Patents Rules 2007 (as amended). The Patents (Fees) Rules 2007 (as amended). URL:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949850/consolidated-patents-rules-and-fees-rules-2007.pdf.

28. The Registered Designs Act 1949 (as amended). URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1070438/consolidated-registered-designs-act-1949.pdf.
29. The United States Code: Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/>.
30. Traité instituant la Communauté européenne (version consolidée 2002): OJ C 325, 24.12.2002, p. 33–184. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX%3A12002E%2FTXT>.
31. Verordnung zum Verfahren in Patentsachen vor dem Deutschen Patent- und Markenamt (Patentverordnung - PatV) Vom 1. September 2003 (BGBl. I S. 1702; BIPMZ 2003, 322). URL: <https://www.dpma.de/docs/formulare/patent/p2790a.pdf>.

Наукова література:

32. Apply for a patent: Intellectual Property Office. URL: <https://www.gov.uk/patent-your-invention>.
33. Comprendre, Le brevet: l'Institut national de la propriété industrielle. URL: <https://www.inpi.fr/comprendre-la-propriete-intellectuelle/le-brevet>.
34. Design Patent Application Guide: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/types-patent-applications/design-patent-application-guide#def>.
35. Designschutz: Eingetragene Designs schützen die Erscheinungsform Ihrer Produkte. URL: <https://www.dpma.de/designs/schutz/index.html>.
36. Gebrauchsmuster: Das Deutsche Patent- und Markenamt. URL: <https://www.dpma.de/gebrauchsmuster/index.html>.
37. Gebrauchsmusterschutz: Der Unterschied zum Patent. URL: <https://www.dpma.de/gebrauchsmuster/gebrauchsmusterschutz/index.html>.
38. General - Patent Help - Getting Started – Other: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/help/patent-help#patents>.

39. General information concerning patents: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE. URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/general-information-patents>.
40. l'Institut national de la propriété industrielle. URL: <https://www.inpi.fr/>.
41. Nonprovisional (Utility) Patent Application Filing Guide: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://www.uspto.gov/patents/basics/types-patent-applications/nonprovisional-utility-patent>.
42. Online Patent Information and Document Inspection Service: Intellectual Property Office. URL: <https://www.ipo.gov.uk/p-ipsum.htm> <https://www.ipo.gov.uk/p-find-publication.htm>.
43. Patent directions. URL: <https://www.gov.uk/government/collections/patent-directions>.
44. Patent Practitioner Home Page: UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE: URL: <https://oedci.uspto.gov/OEDCI/>.
45. Patents Formalities manual. Guidance. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/patents-formalities-manual>.
46. Patents practice notices. URL: <https://www.gov.uk/government/collections/patents-practice-notice>.
47. Patents: Manual of Patent Practice: Guidance. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/patents-manual-of-patent-practice>.
48. Prüfung und Eintragung: Was prüft die Designstelle? URL: https://www.dpma.de/designs/pruefung_eintragung/index.html.
49. Prüfung und Erteilung: Das Deutsche Patent- und Markenamt. URL: https://www.dpma.de/patente/pruefung_erteilung/index.html.
50. Recherche avancée dans la base Brevets: l'Institut national de la propriété industrielle. URL: https://data.inpi.fr/recherche_avancee/brevets.
51. Register a design: Intellectual Property Office. URL: <https://www.gov.uk/register-a-design>.

52. Registered Designs Examination Practice: Guidance. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/registered-designs-examination-practice>.
53. The European Patent Organisation. URL: <https://www.epo.org/about-us/foundation/legal-foundations.html>.
54. Zentralbehörde für den gewerblichen Rechtschutz: Das Deutsche Patent- und Markenamt. URL: [https://www.dpma.de/dpma/wir ueber uns/index.html](https://www.dpma.de/dpma/wir_ueber_uns/index.html).
55. Винахід (корисна модель): інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/inventions>.
56. Корнійчук Л.Я., Татаренко Н.О., Поручник А.М. Історія економічних учень: підручник. К.: Вид-во КНЕУ, 1999. – 564 с.
57. Лортикян Э.Л. История экономических реформ. Мировой опыт второй половины XIX-XX вв. – Харьков : Изд-во "Консум", 1999. – 238 с.
58. Наближення законодавства України до права ЄС: Електронний ресурс. – URL: <https://eu-agreement.ed-era.com/b2/p3>.
59. Наталія Браун. Батько економічного дива у товаристві контрольованої раціональності та раціонального самоконтролю // Дзеркало тижня, 19-25 січня 2002. – № 2 (377).
60. Новий етап реформи сфери ІВ: прийнято розпорядження Кабміну про передачу функцій НОІВ від УКРПАТЕНТУ до УКРНОІВІ: інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/kmu-ukrpatent-ukrnoivi-28102022>.
61. Орлюк О.П., Андрощук Г.О., Бутнік-Сіверський О.Б. Право інтелектуальної власності: академічний курс: Підруч. для студ. вищих навч. П68 закладів. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.
62. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні / за ред. О. А. Підопригори, О. Д. Святоцького. Київ: Ін-Юре, 2003. 236 с.

63. Промисловий зразок: інформація з офіційного веб-сайту Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/industrial#5>.
64. Синдецька А.В. Цивільно-правова охорона винаходів в Україні. автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.03; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького., 2019. 22 с.
65. Тейзе Євген. Світовий банк: ВВП України впаде на 45 відсотків. URL: <https://www.dw.com/uk/svitovyi-bank-vvp-ukrainy-vpade-na-45-vidsotkiv/a-61428728>.
66. Фоманюк В.В. Система джерел права Європейського Союзу. Правова система: теорія і практика. 2015. № 2. С. 83-88.
67. Шишка Р. Інтелектуальна власність: охорона і захист / Роман Шишка // Конституція України – основа модернізації державного суспільства. – Харків, 2001. – С. 455-457.
68. Ярошевська Т.В. Поняття права промислової власності та його джерела / Т.В. Ярошевська // Серія ПРАВО. Випуск 23. Частина І. Том 1. – 2013. – С. 288-291.